

ROČNÍ SOUHRNNÁ ZPRÁVA
o výsledcích kontrolních akcí

provedených inspekcí práce

za rok 2008

květen 2009

ÚVOD

Státní úřad inspekce práce a jím řízené oblastní inspektoráty práce, jako orgány inspekce práce ustanovené podle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, v rámci kontrolní činnosti na úseku ochrany pracovních vztahů, pracovních podmínek a bezpečnosti práce každoročně vyhodnocují realizované kontrolní akce v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 zákona o inspekci práce.

Jednotlivé kontrolní akce byly zapracovány v roce 2007 na základě návrhu Státního úřadu inspekce práce do programu kontrolních akcí. Podle stanovených kritérií byl vytvořený program kontrolních akcí schválen Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Cíl, zadání a předmět kontrolních akcí byly projednány s reprezentativními zástupci sociálních partnerů a jimi podpořeny.

Stanovení kontrolních akcí respektovalo strategické cíle EU a ČR v oblasti inspekce práce při uplatňování pracovněprávních předpisů, zejména na úseku bezpečnosti práce, pracovních vztahů a pracovních podmínek. Zároveň vytvářelo podporu preventivním aktivitám vedoucím ke snižování pracovní úrazovosti, zvláště u malých a středních podniků.

Zaměření kontrolních akcí vycházelo zejména:

- z poznatků kontrolní činnosti z předešlých let,
- z obsahu došlých podnětů a jimi nejčastěji dotčených oblastí,
- z rizikovosti pracovních činností,
- z rizikovosti strojů a zařízení,
- z vytipovaných oblastí, které nejvíce ztěžují pracovní proces zaměstnanců,
- z ukazatelů pracovní úrazovosti (počtu a četnosti pracovních úrazů, údajů o pracovní neschopnosti),
- z opakujících se zdrojů a příčin pracovních úrazů,
- z rizik ohrožující veřejnost.

Program kontrolních akcí na rok 2008 se skládal ze 14 hlavních kontrolních úkolů, jež měly celostátní charakter a plnily je všechny oblastní inspektoráty práce, jeden hlavní kontrolní úkol zaměřen na práci dětí byl řešen určenými oblastními inspektoráty. Kontrolní orgány se v roce 2008 zaměřily především na plnění povinností, které vyplývaly z nových právních předpisů a na kontrolu dodržování právních předpisů u zaměstnavatelů a v oborech průmyslové činnosti s nejvyšší pracovní úrazovostí.

Kontrolní činnost byla v roce 2008 zaměřena na dodržování právních předpisů:

- k zajištění bezpečnosti práce ve stavebnictví,
- v pracovním režimu řidičů v sektoru služeb,
- u malých a středních podniků z hlediska zajištění bezpečnosti práce v problémových oborech,
- v opravárenství dopravních prostředků,
- při ruční manipulaci s materiálem a břemeny,
- na základě podnětů,
- k zajištění bezpečnosti práce při provozu tlakových a plynových zařízení v kotelnách na plynná paliva,
- při provozu pohyblivých pracovních plošin,
- stanovujících povinnosti zadavatelů staveb,
- v zařízeních sociální péče, zejména v domovech důchodců a domech s pečovatelskou službou,
- při zaměstnávání fyzických osob agenturami práce,
- v prevenci závažných havárií podle zákona č. 59/2006 Sb.

Na základě písemné žádosti zemí EU v souladu se směrnicí č. 96/71/ES byly prováděny kontroly vysílaných pracovníků při poskytování služeb a byly poskytovány požadované informace. Rovněž dále pokračoval program „Bezpečný podnik“. V regionálním rozměru byl prováděn úkol zaměřený na povolené činnosti dětí.

Další hlavní úkoly pro orgány inspekce práce si stanovily oblastní inspektoráty práce ve svých programech činnosti samy podle specifik jednotlivých regionů a na základě přijatých podnětů a plnily je v rámci své regionální působnosti. Vedle plnění hlavních kontrolních akcí oblastní inspektoráty uskutečňovaly i jiné činnosti, které budou uvedeny až ve Zprávě o činnosti Státního úřadu inspekce práce za rok 2008.

Kromě vlastní kontrolní činnosti SÚIP rozhodoval ve správním řízení a přezkoumával ve správním řízení rozhodnutí o uložených pokutách a zákazech vydaných OIP a předkládal MPSV ČR podněty ke zlepšení právní úpravy týkající se právních předpisů v působnosti SÚIP.

1. STRUKTURA STÁTNÍHO ÚŘADU INSPEKCE PRÁCE

Z celkového počtu 554 zaměstnanců systému Státního úřadu inspekce práce se na přímém výkonu kontrolní činnosti podílelo 314 inspektorů oblastních inspektorátů práce.

- **SÚIP OPAVA - SÍDLO SÚIP**
- **OIP 3 PRAHA** OIP pro HL. M. PRAHU
- **OIP 4 PRAHA** OIP pro STŘEDOČESKÝ KRAJ
- **OIP 5 ČESKÉ BUDĚJOVICE** OIP pro JIHOČESKÝ KRAJ A VYSOČINU
- **OIP 6 PLZEŇ** OIP pro PLZEŇSKÝ KRAJ A KARLOVARSKÝ KRAJ
- **OIP 7 ÚSTÍ N. LABEM** OIP pro ÚSTECKÝ KRAJ A LIBERECKÝ KRAJ
- **OIP 8 HRADEC KRÁLOVÉ** OIP pro KRÁLOVĚHRADECKÝ KRAJ A PARDUBICKÝ KRAJ
- **OIP 9 BRNO** OIP pro JIHOMORAVSKÝ KRAJ A ZLÍNSKÝ KRAJ
- **OIP 10 OSTRAVA** OIP pro MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ A OLOMOUCKÝ KRAJ

Tabulka: Počty inspektorů podílejících se na kontrolní činnosti (údaje k 31. 12. 2008)

Oblastní inspektoráty práce	Inspektoři BOZP	Inspektoři PVP	Inspektoři celkem
OIP pro hlavní město Prahu (OIP 3.00)	24	16	40
OIP pro Středočeský kraj (OIP 4.00)	21	12	33
OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (OIP 5.00)	21	21	42
OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj (OIP 6.00)	20	13	33
OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj (OIP 7.00)	21	17	38
OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj (OIP 8.00)	23	14	37
OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj (OIP 9.00)	29	15	44
OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj (OIP 10.00)	32	15	47
úřad SÚIP	7	7	14
Celkem	198	130	328

2. VÝSLEDKY KONTROLNÍCH AKCÍ

Úkoly pro kontrolní činnost v roce 2008 měly většinou celorepublikový charakter a plnily je všechny oblastní inspektoráty práce. MPSV ČR pro rok 2008 schválilo 14 hlavních úkolů, jejichž cílem bylo přispět ke snížení pracovní úrazovosti a zvýšit úroveň systému řízení BOZP u jednotlivých subjektů, řešit problematiku podnětů do oblastí pracovněprávní a preventivní kontroly v této oblasti. Dále byla začleněna regionální kontrolní akce na kontrolu dodržování zásad pro práci dětí, kterou realizovaly určené OIP.

Celostátně prováděná kontrolní činnost systému SÚIP se v roce 2008 zaměřila na dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce ve stavebnictví i kontrolu plnění úkolů zadavatelů staveb, na dodržování pracovního režimu řidičů organizací (služby, pošty apod.), na opravárenství dopravních prostředků, kontrolu systému BOZP a pracovněprávních vztahů v malých a středních podnicích, na bezpečnost práce při ruční manipulaci s materiálem a břemeny, dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu a údržbě tlakových a plynových zařízení v kotelnách na plynná paliva a bezpečnost provozu plošin, u kterých dochází k závažným pracovním úrazům. Celostátně rovněž pokračovala integrovaná inspekce podle zákona o prevenci závažných havárií a pokračoval nadále program „Bezpečný podnik“.

Kontrolní činnost v pracovněprávní problematice se kromě provádění kontrol na základě přijatých podnětů na porušování pracovněprávních předpisů zaměřovala na provádění kontrol v pracovněprávní oblasti v ústavech sociální péče, zejména v domovech důchodců a domech s pečovatelskou službou, dále kontroly vysílaných pracovníků v rámci poskytování služeb, pracovní podmínky a dodržování pracovněprávních předpisů při zaměstnávání fyzických osob agenturami práce, a regionální úkol - kontroly zaměřené na činnosti dětí při výkonu umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti.

Všechny kontroly byly vedeny snahou přimět zaměstnavatele trvale dodržovat právní předpisy.

Přehled všech realizovaných kontrolních akcí pro rok 2008:

- 08.1.01 Bezpečnost práce ve stavebnictví
- 08.1.02 Dodržování pracovního režimu řidičů organizací (služby, pošty apod.)
- 08.1.03 Kontrola systému BOZP a pracovněprávních vztahů v malých a středních podnicích
- 08.1.04 Opravárenství dopravních prostředků
- 08.1.05 Bezpečnost práce při ruční manipulaci s materiálem a břemeny
- 08.1.06 Provádění kontrol na základě podnětů na porušování pracovněprávních předpisů
- 08.1.07 Dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu a údržbě tlakových a plynových zařízení v kotelnách na plynná paliva
- 08.1.08 Bezpečnost provozu plošin
- 08.1.09 Kontrola plnění úkolů zadavatele stavby
- 08.1.10 Dodržování pracovněprávních předpisů při zaměstnávání fyzických osob agenturami práce
- 08.1.11 Provádění kontrol v ústavech sociální péče, zejména v domovech důchodců a domech s pečovatelskou službou
- 08.1.18 Kontroly vysílaných pracovníků v rámci poskytování služeb

- 08.1.19 Integrovaná inspekce podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií
- 08.1.20 Program „Bezpečný podnik“
- 08.1.21 Regionální úkol - Kontroly zaměřené na dodržování stanovených podmínek upravujících výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětmi.

HÚ 08.1.01 Bezpečnost práce ve stavebnictví

Kontrola byla zaměřena zejména na zajišťování bezpečnosti práce při pracích ve výškách a při zemních pracích. Cílem úkolu bylo dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce na staveništích. Oblastní inspektoráty práce se zaměřily zejména na subjekty, kde byly při minulých kontrolách zjištěny závažné nedostatky, na subjekty s nadprůměrnou úrazovostí, na nově vzniklé subjekty a na ty, u kterých od poslední kontroly uplynula doba minimálně 5 let. Každý inspektorát měl provést kontrolu nejméně u 80 subjektů. Celkový počet kontrol byl v součtu všech inspektorátů překročen o 72 %. Celkem bylo provedeno 1 101 kontrol u 1 065 subjektů, při kterých bylo zjištěno v násobnosti celkem 6 705 závad. Předmětem kontrol bylo plnění povinností, vyplývajících z předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení.

Zjištěné skutečnosti:

- vzájemná informovanost o rizicích

V případě, že na staveništi pracuje více zhotovitelů současně, mají zaměstnavatelé, podle zákoníku práce § 101, odst. 3, povinnost informovat se navzájem o rizicích, která svojí činností vytvářejí. Tato vzájemná informovanost o rizicích je stále vnímána ze strany zaměstnavatelů s nepochopením smyslu vyhledávání rizik jako trvalého procesu. To prakticky znamená, že předkládané doklady obsahují soupis všech možných rizik, která se na staveništích vyskytují bez ohledu, zda se takové práce na pracovištích budou provádět. Zaměstnavatelé mají pouze obecný seznam rizik, nikoliv konkrétně pro dané pracoviště a práce, které tam budou prováděny s ohledem na použité stroje, zařízení, použité materiály a pracovní postupy. U 12 % kontrolovaných zhotovitelů byly v této oblasti zjištěny nedostatky.

- povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech

Při kontrolní činnosti nebylo zjištěno, že by zaměstnavatel neohlásil pracovní úraz, ale bylo zjištěno porušení zejména v evidenci pracovních úrazů. Při kontrolách bylo zjištěno, že zaměstnavatelé nevedou evidenci v knize úrazů tak, aby kniha úrazů obsahovala údaje potřebné pro případné sepsání záznamu o úrazu a v knize úrazů tak nejsou zahrnuty ty úrazy, kde nebyla pracovní neschopnost.

- opatření proti opakování pracovních úrazů

Většina opatření se omezuje na obeznámení ostatních pracovníků s případem, potom je deklarováno proškolení zaměstnanců a zdůraznění např. zvýšení pozornosti při práci. U 18 % kontrolovaných zhotovitelů byly zjištěny nedostatky v tom, že zaměstnavatel nepřijímá opatření proti opakování pracovních úrazů, případně přijatá opatření byla nedostatečná. Jde o malé zaměstnavatele, kteří většinou nemají smluvně zajištěny úkoly v prevenci rizik odborně způsobilou osobou.

- školení zaměstnanců o právních předpisech BOZP

Zabezpečení školení zaměstnanců z předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci bylo u kontrolovaných subjektů zjištěno, že nejsou zaměstnanci plně seznamováni s bezpečnostními předpisy při stavební činnosti. Tato skutečnost je patrná zejména při změnách právních i ostatních předpisů, které podstatně mění podmínky v oblasti bezpečnosti práce a zaměstnavatelé nejsou schopni zajistit zaměstnancům školení pro odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce a aplikovat předpisy na pracoviště, kde je práce vykonávána. V rámci kontrolovaných subjektů bylo zjištěno, že zaměstnavatel nezajistil školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci při změně pracovního zařazení či změně druhu práce, které mají podstatný vliv na BOZP.

Povinnost daná v § 103 odst. 3 zákoníku práce, kdy zaměstnavatel určí obsah a četnost školení, způsob ověřování znalostí a vedení dokumentace, nebyla ze strany zaměstnavatelů v plné míře zajištěna.

- vyhodnocení rizik zaměstnavatelem

Problematika vyhledávání rizik a přijímání opatření vykazovala u mnoha kontrolovaných subjektů pouze formální přístup. Požadavek písemné formy přinesl různé seznamy rizik s číselnými údaji, kterým často ani vedoucí zaměstnanci nerozumí a neumí je vysvětlit. Při kontrolách bylo zjišťováno, že zaměstnavatel sice měl zpracován seznam, který obsahoval různá rizika při pracovních činnostech, ale v seznamu byly uvedeny i pracovní činnosti, kterými se tyto subjekty vůbec nezabývaly. Seznamy s vyhodnocenými riziky byly pouze v obecné rovině a neodpovídaly prováděným pracím na stavbách. Subjekty, které měly takto rizika vyhodnocena, nedokázaly s riziky dále pracovat a seznamování zaměstnanců mělo pouze formální a nikoli produktivní charakter. V průměru 18 % zaměstnavatelů neseznámilo své zaměstnance s riziky, která se konkrétně vyskytovala při jejich činnosti.

- poskytování OOPP na základě vyhodnocení rizik

U 16 % kontrolovaných subjektů nebyl vypracován seznam pro přidělování OOPP na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce, z kterého by vyplývalo, jaké osobní ochranné pracovní prostředky budou zaměstnancům poskytnuty. Zaměstnavatelé, přestože mají vypracované seznamy pro poskytování OOPP dle zásad stanovených v nař. vl. č. 495/2001 Sb., neprovádí jejich aktualizaci s ohledem na prováděné práce související se stavebními činnostmi. Tato skutečnost je patrná zejména u prostředků osobního zajištění, kdy zaměstnanci provádějí práce ve výškách anebo práce spojené s montáží a demontáží dočasných stavebních konstrukcí.

- zdravotní a odborná způsobilost

Kontrolované subjekty jako zaměstnavatelé, ačkoliv mají povinnost zajistit pro zaměstnance, před uzavřením pracovní smlouvy, lékařskou prohlídku a dále nepřipustit, aby zaměstnanci vykonávali zakázané práce a práce, jejichž náročnost neodpovídá jejich zdravotní způsobilosti, v ojedinělých případech tuto povinnost neplní.

Při kontrolní činnosti bylo u kontrolovaných subjektů zjištěno porušení, kdy při provádění montáže a demontáže lešení, tyto práce prováděly zaměstnanci, kteří nebyli pro uvedenou činnost odborně způsobilí.

- zajištění staveniště

Při kontrolní činnosti bylo zjištěno, že kontrolované subjekty nedbají na dodržení požadavků na zajištění staveniště. Nejčastějším porušením (cca 3 %) bylo neoznačení vstupu na staveniště bezpečnostní značkou se zákazem, dále neprovádění kontrol staveniště se zřetelem na zajištění ochrany života a zdraví fyzických osob proti vstupu nepovolaných fyzických osob. Neprovedení ohrazení staveniště či jiné zabezpečení prostoru proti vstupu nepovolaných osob oplocením bylo zjišťováno u menších staveb (rodinné domky), prováděných v méně frekventovaných prostorách měst a obcí.

- kolektivní ochrana proti pádu z výšky

K porušení požadavků pro práce ve výškách dochází nejčastěji v okamžiku, kdy začne montáž, betonáž stropu a pak následné pokračování ve zdění na volném okraji (např. zdění štítových zdí). Prakticky vůbec nejsou dodržovány bezpečnostní předpisy pro práci na plochých střeších. Zde se většinou kontrolované subjekty „vymlouvají“ na to, že zaměstnanci nepoužili osobní zajištění, jehož praktické použití však není reálné (neexistence kotevnic bodů, přídatná lana brání pohybu více osob atp.). Obdobný stav je

i u pokrývačských, tesařských a klempířských prací, kde mnohdy bylo zjištěno, že podnikající fyzické a právnické osoby nemají dostatečné množství prostředků osobního zajištění.

- přidělení OOPP proti pádu, určení místa ukotvení

Snaha po co nejnižší ceně, často na úkor bezpečnosti práce, vede mnohé podnikající subjekty k provádění nebezpečných prací ve výškách (na střeších, při montáži konstrukcí i při větším rozsahu a době trvání těchto prací) k volbě používání prostředků osobní ochrany. Při použití osobního zajištění k ochraně proti pádu pak nejsou vytvořeny potřebné podmínky tak, aby byla zajištěna plná ochrana uživatelů OOPP i při pohybu na střeších. U 15 % zaměstnavatelů nebylo určeno místo kotvení prostředků osobního zajištění dle zásad stanovených v části II Přílohy nař. vl. č. 362/2005 Sb.

- bezpečnostní požadavky na technické konstrukce

Technické konstrukce pro práce ve výškách (zejména lešení) nebyly předány a převzaty do užívání u 10 % kontrolovaných subjektů. U 15 % zhotovitelů bylo zjištěno, že tyto konstrukce nejsou dostatečně pevné, stabilní a odolné. Závady spočívaly v nedostatečném zajištění stability a tuhosti konstrukcí lešení kotvením a úhlopříčným ztužením, nedostatečném provedení pracovních podlah lešení. Tento nepříznivý stav byl zjištěn zejména u lešení prováděných na menších stavbách.

- zemní práce

Podstatně větší pozornost bezpečnému zajišťování zemních prací byla věnována u větších specializovaných zhotovitelů zabývajících se inženýrskými stavbami. Je to dáno tím, že tyto subjekty mají nejen dostatečné vybavení potřebnou mechanizací a pomocnou technikou (pažící systémy, prefabrikované přechody a přejezdy), ale i dostatečně zkušené obsluhy zemních strojů a odborné zaměstnance.

Při kontrolách menších subjektů bylo zjištěno, že nejsou mnohdy plněny požadavky na organizaci práce a pracovní postupy při zemních pracích, zejména na zabezpečení výkopů proti pádu, zajištění výkopů ochrannou konstrukcí, zřízení bezpečných sestupů a výstupů.

- bezpečný provoz a používání strojů na staveništi

Při kontrolách používání strojů na staveništi nebyla zjišťována závažná porušení. Z provedených kontrol je možno konstatovat, že podnikající fyzické a právnické osoby investují do moderních, a tím i bezpečnějších zemních strojů. U stavebních strojů, k jejichž obsluze je vyžadována odborná způsobilost (průkaz strojníka), byl tento požadavek ze strany kontrolovaných osob většinou splněn.

- vnitřní systém řízení bezpečného provozu jeřábové dopravy

Seznamování zaměstnanců s tímto SBP prakticky nebylo prováděno, protože zaměstnavatelé zajišťovali školení u externích školitelů, kteří školili dle obecných požadavků pro obsluhu a vázání břemen.

- staveništní rozvaděče a pohyblivé přístroje

Kontrolou na staveništních bylo zjištěno, že zaměstnavatelé nevytvářejí bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a nepřijímají opatření k předcházení rizikům tím, že u elektrických rozvaděčů, prodlužovacích přívodů, elektrického ručního nářadí a elektrických spotřebičů nejsou prováděny revize.

Závěr

Stavebnictví má svá specifika a bezpečnostní požadavky k prováděným činnostem jsou značně náročné. Zejména se toto týká malých a středních subjektů, ale i OSVČ podle § 12 zákona 309/2006 Sb. Jsou to OSVČ, které vykonávají nebezpečné práce, jako jsou práce ve

výškách při montáži a demontáži dočasných stavebních konstrukcí, práce tesařské, klempířské a pokrývačské. Nejen OSVČ, ale i malé subjekty provádějící stavební činnost, mají vzhledem k prováděným pracím nízkou úroveň vědomí o bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a rizicích, kterým jsou vystaveni, vnímají jako zbytečně zdržující od práce. V současné době se setkáváme s prováděním prací na dohodu o provedení práce, kdy zaměstnanec je zaměstnáván na určitou pracovní činnost, zejména na práce spojené s pokládkou střešních konstrukcí, klempířských prací a prací spojených s montáží a demontáží dočasných stavebních konstrukcí, kdy je ze strany zaměstnavatele ústně a jen v obecné formě poučen, co má dělat, avšak již není seznámen s předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Neznalost, případně nedodržování předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se negativně odráží na úrazovosti zaměstnanců.

I když předpisy týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jako zákon č. 309/2006 Sb. a nař. vl. č. 591/2006 Sb. jsou platné již dva roky, mnoho kontrolovaných subjektů, zejména OSVČ, na tyto předpisy dosud nezareagovalo.

Již během kontrol bylo zaměstnavateli odstraněno 1 007 nedostatků a k odstranění 2 697 nedostatků bylo vydáno opatření podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce. V jedenácti případech inspektoři vydali zákaz užívání výrobních a provozních prostorů. Za správní delikty uložili celkem 148 pokut o celkové hodnotě 3,976.526 Kč.

V roce 2008 bylo na oblastní inspektoráty práce nahlášeno 42 smrtelných pracovních úrazů (na tomto množství smrtelných pracovních úrazů se cizí státní příslušníci podílejí 20 %). V tomto ohledu došlo k zvýšení oproti roku 2007, kdy se stalo celkem 36 smrtelných pracovních úrazů, což znamená zvýšení počtu smrtelných pracovních úrazů o 16,6 %. V roce 2008, kdy bylo nahlášeno celkem 2 942 pracovních úrazů, což je o 11 % méně než v roce 2007, kdy bylo nahlášeno 3 268 pracovních úrazů. (údaje zohledňují pracovní úrazy, které se staly na staveništích a při bouracích pracích).

I když celková pracovní úrazovost ve stavebnictví vykazuje v dlouhodobém horizontu klesající tendenci, smrtelná pracovní úrazovost má dlouhodobě kolísavý charakter. Kontrolami bychom měli pomoci vytvářet bezpečné prostředí na staveništích a i při stále se zvyšující stavební produkci dosáhnout snižování počtů smrtelných pracovních úrazů. Jak vyplývá ze zpracovaných informací jednotlivých inspektorátů k tomuto úkolu, lze konstatovat, že úkol byl splněn všemi inspektoráty v požadovaném rozsahu.

HÚ 08.1.02 Dodržování pracovního režimu řidičů organizací (služby, pošty apod.)

Předmětem kontroly v rámci tohoto úkolu byla kontrola dodržování stanoveného pracovního režimu řidičů, zajišťování vyhovujícího technického stavu vozidel a dodržování některých oblastí pracovněprávních vztahů (zejména cestovní náhrady, dovolená). Kontrola dodržování pracovního režimu řidičů, mzdového plnění a problematika cestovních náhrad, navázala na činnost inspektorů jednotlivých oblastních inspektorátů práce z minulých let. Předchozí kontroly byly orientovány zejména na řidiče kamionových dopravců, zájezdových autobusů a řidičů hromadné dopravy osob. Pro rok 2008 byly kontroly zaměřeny na subjekty, které zajišťovaly rozvoz zboží, pošty, údržbu komunikací apod. Každý oblastní inspektorát práce měl provést kontrolu alespoň u čtyřiceti subjektů. Celkem bylo k 31. 12. 2008 oblastními inspektoráty práce provedeno 689 kontrol u 611 podnikatelských subjektů. V porovnání s předchozím rokem, kdy byl v dopravě úkol podobného zaměření, bylo zkontrolováno o 113 podnikatelských subjektů více než v roce předchozím. Při těchto kontrolách bylo zjištěno 2 761 porušení v 5 653 případech.

Letos, stejně jako v roce minulém, nejčastěji porušeným předpisem byl zákoník práce, kdy k porušení jeho ustanovení došlo v 2 468 případech s násobností 5 120. Nadále zůstávají nejpočetněji zastoupenou skupinou porušení zjištěná při uzavírání pracovních smluv. Jedná se o porušení povinnosti zaměstnavatele písemně informovat zaměstnance o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru. Toto porušení se vyskytlo 980krát současně to byla závada s absolutně nejvyšším počtem porušení.

V rámci stanoveného úkolu byly podle kontrolního seznamu nejčastěji zjišťovány nedostatky při školení zaměstnanců (dodržení ustanovení § 103 odst. 2 zákoníku práce - školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na svém pracovišti). Závada se vyskytla v 503 případech. Bylo zjištěno, že zaměstnavatelé mnohdy ani netuší, že nesou plnou zodpovědnost za stanovení obsahu a četnosti školení dle povahy a závažnosti rizika na pracovišti.

Ustanovení paragrafu §103 odst. 2 zákoníku práce je ustanovením, jehož dodržováním lze úrazovost zaměstnanců přímo ovlivňovat. Právě prevence obsažena v tomto ustanovení (školení a seznamování zaměstnance s riziky, které se týkají přímo jimi vykonávané práce na jeho pracovišti) je pro vývoj úrazovosti velmi důležitá. Bylo by proto vhodné v rámci připravovaných úkolů se zaměřit na důsledné kontrolování povinností zaměstnavatelů, plynoucích z tohoto ustanovení.

V pořadí druhým nejčastěji porušovaným předpisem byl zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Nejčastěji se vyskytovalo porušení ustanovení o povinnosti organizovat zaměstnancům práci nebo stanovit pracovní postupy.

Na úseku evidence pracovní doby bylo prokázáno porušování povinností v oblasti evidence pracovní doby podle § 96 zákoníku práce a to ve 393 případech. Evidence byla vedena takovým způsobem, že nebylo zjištěné u jednotlivých pracovníků, jaká je skutečně odpracovaná doba, kolik činí práce přesčas, noční práce a kolik činí doba pracovní pohotovosti. Povinnost na úseku pracovní doby a doby odpočinku řidičů upravená v nařízení vlády č. 589/2006 Sb., kterým se stanoví odchylná úprava pracovní doby a doby odpočinku zaměstnanců v dopravě byla porušena ve 190 případech. U jednoho zaměstnavatele bylo dokonce zjištěno, že zaměstnavatel uložil řidičům písemné napomenutí za porušení pracovní

kázně za to, že odmítli vyjet s naloženým vozidlem, ačkoliv v daný den měli čerpat týdenní odpočinek.

Závěr

Lze konstatovat, že zaměření úkolu na dodržování pracovního režimu řidičů organizací přineslo poznání, že zaměstnavatelé se soustřeďují na dodržování doby řízení a přestávek stanovené v nařízení Rady a EP č. 561/2006 a nařízení Rady (EHS) č. 3821/1985, za které jim při nedodržení hrozí značné sankce při silničních kontrolách, uložené jinými kontrolními orgány (PČR, Celními úřady a dopravními úřady). Na druhou stranu nedodržují povinnosti stanovené zákoníkem práce při vedení evidence pracovní doby, neboť to považují za duplicitně prováděnou práci. Chybějící evidenci pracovní doby zdůvodňují tím, že vypočítávají řidičům mzdu podle jiných kritérií (ujeté km, dosažená tržba) a že evidence odpracovaných hodin je jen administrativní záležitost, na kterou by museli přijmout další pracovní sílu. Oblastní inspektoráty práce uložily v rámci tohoto úkolu pokuty v částce 3,178.715 Kč oproti loňskému roku, kdy uložena částka činila 1,713.083 Kč.

HÚ 08.1.03 Kontrola systému BOZP v malých a středních podnicích

Více jak 90 % podnikatelských subjektů v České republice spadá z hlediska počtu zaměstnanců do kategorie malých a středních podniků. Každý rok nově vzniká několik tisíc subjektů. Z hlediska prevence je důležité, aby kontrola u nově vzniklých podniků proběhla co nejdříve po zahájení jejich činnosti.

Proto bylo cílem úkolu plošné působení na malé a střední podniky, u nichž nebyla od jejich vzniku provedena žádná kontrola stavu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP) a zajišťování pracovně právních vztahů. Vedle zjištění skutečného stavu BOZP a stanovení opatření k nápravě, posloužily výsledky provedených kontrol také k zařazení kontrolovaných subjektů do systému následných, periodických kontrol a ke zkvalitnění činnosti inspekce práce v oblasti poradenství. Cílem úkolu mimo jiné bylo, aby se péče o BOZP u kontrolovaných subjektů stala trvalou součástí jejich činnosti.

Kontrolní činnost u tohoto úkolu byla prováděna v oborech zemědělství, lesnictví, zpracovatelského průmyslu, ve strojírenské výrobě, výrobě kovových konstrukcí, dřevoprůmyslu, včetně výroby nábytku, při výrobě a rozvodu elektřiny, vody, plynu a tepla a v oblastech některých dalších služeb (např. prádelny a chemické čistírny).

V rámci tohoto úkolu bylo v roce 2008 provedeno 5 096 kontrol u 4 996 subjektů. Ve 232 případech byla provedena následná kontrola zaměřená na ověření splnění uložených opatření z dřívějších kontrol. Při všech kontrolách bylo zjištěno 21 712 závad. U 232 následně kontrolovaných subjektů bylo v případě dvou subjektů zjištěno neodstranění nedostatků, uložených již při předešlých kontrolách.

Nejčastěji byl kontrolovanými subjekty porušován zákoník práce v části páté a zákon č. 309/2006 Sb. Na rozsahu zjištěných porušení závazných bezpečnostních předpisů se podílí nízké právní vědomí zaměstnavatelů, zejména jejich vedoucích pracovníků.

Z výsledku zjištěných porušení vyplynulo, že problémy kontrolovaných subjektů se zajišťováním bezpečné práce úzce souvisí především s vyhodnocováním rizik ve vazbě na používané stroje, zařízení, materiály a látky. Souvisí také s uspořádáním vlastních pracovišť a s pracovními postupy zde používanými. S ohledem na skutečnost, že podniky často nemají průvodní dokumentaci k používaným strojům a zařízením, nemají následně ani dostatečné podklady pro vyhodnocení rizik a informace pro bezpečné používání zařízení, včetně odborné náplně pro provádění školení zaměstnanců.

Vedle prevence rizik, kterou nezvládá více jak polovina kontrolovaných subjektů je další oblastí, ve které bylo zjištěno mnoho závad oblast, která se bezprostředně týká dodržování požadavků na bezpečnost zařízení, bezpečnost pracoviště a pracovního prostředí. Častou závadou jsou poškozené komunikace, jejich nedostatečná šířka s ohledem na počet pohybujících se osob a provoz dopravních prostředků, které je používají. Dostatečná pozornost není věnována ani jejich průchodnosti a značení. Pracoviště nemají dostatečný prostor pro příjem a odkládání výrobků, malá je i péče o čistotu pracoviště. Výše uvedené nedostatky mají úzkou souvislost s nedostatečným odstraňováním odpadů z pracoviště. Platí to zejména pro subjekty dřevozpracujícího průmyslu a kovovýroby.

Ve všech oborech ekonomických činností, kontrolovaných v rámci tohoto úkolu, byly zjištěny nedostatky v poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a v evidenci pracovních úrazů. Obdobná situace byla také v oblasti pracovněprávních vztahů a v oblasti pracovní doby, doby odpočinku, přesčasové práce. I přes povinnost zaměstnavatelů uzavírat

písemně konkrétní pracovní smlouvy je počet zjištěných závad, vztahujících se k porušování ustanovení § 83 – 96 zákoníku práce značný a dokládá, že se nejedná o zjištění ojedinělá a svojí podstatou bezvýznamná.

Za správní delikty a přestupky bylo uloženo 376 pokut v celkové výši 7,512.659 Kč. Tato částka představuje více než 10 % z celkové částky pokut uložených systémem inspekce práce. Kontrolovaným subjektům byly v rámci následných kontrol uloženy čtyři pokuty, představující celkovou částku 83.000 Kč.

S ohledem na skutečnost, že v rámci úkolu bylo kontrolováno 4 996 subjektů, bylo k uložení sankce přistoupeno pouze u 376 subjektů, tj. pouze u 7,5 % z celkového počtu kontrolovaných subjektů. V daných případech byly pokuty ukládány jen ve zvlášť závažných případech. Součástí prováděných kontrol bylo nejen preventivní působení inspekce práce v rámci kontroly povinností v zajišťování BOZP při práci a kontroly dodržování právních předpisů v oblasti pracovněprávních vztahů, ale také poskytování informací a poradenství ke zlepšení stavu na úseku BOZP.

Závěr

Výsledky kontrolní činnosti prováděné v letech 2006 až 2008 jednoznačně prokazují, že účinnou preventivní činností u nově vzniklých subjektů se zvyšuje nejen právní vědomí kontrolovaných osob, ale také jejich přístup k problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Uvedená skutečnost přispěla k tomu, že úkol kontroly malých a středních podniků pokračuje i v roce 2009.

HÚ 08. 1. 04 Opravárenství dopravních prostředků

Kontrola dodržování podmínek stanovených pro oblast servisních činností dopravních prostředků navázala po několika letech opět na činnost inspektorů dřívějších IBP v systému ČÚBP. Cílem kontrol v rámci tohoto nového úkolu bylo prověřit dodržování právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a tím přispět k vytvoření předpokladů k postupnému snižování pracovní úrazovosti při provozu, údržbě a opravách motorových i nemotorových vozidel v dopravě.

V rámci plánovaného úkolu byly kontrolovány silniční, železniční, letecké a lodní opravárny. Úkol byl zaměřen na zjištění skutečné úrovně prevence a vyhodnocování rizik zaměstnavatelů, zdravotní a odborné způsobilosti zaměstnanců, vhodnosti umístění zařízení na pracovištích s ohledem na prostorové požadavky při manipulaci. Rovněž technické vybavení pracoviště (včetně zvedáků vozidel, pracovních jam, hříží, doků apod.) a dodržování bezpečnostních zásad při provádění oprav bylo předmětem prováděných kontrol. Inspektoři ověřovali dodržování lhůt pro provádění pravidelných kontrol a revizí provozovaných technických zařízení. Ověřovali, zda používané prostředky mají platné doklady o technickém stavu.

Každý oblastní inspektorát práce měl provést kontrolu alespoň u dvaceti subjektů dle vlastního výběru. Při plnění tohoto celorepublikového úkolu bylo oblastními inspektoráty práce k 31. 12. 2008 provedeno 331 kontrol u 324 subjektů, při kterých bylo zjištěno 1 252 závad v 1 753 případech. Oblastní inspektoráty práce uložily v rámci tohoto úkolu pokuty v částce 276.442 Kč.

Dle kontrolního seznamu bylo kontrolováno plnění povinností zaměstnavatelů v oblasti vyhledávání, posuzování a hodnocení rizik, seznamování zaměstnanců s předpisy k zajištění bezpečnosti práce, které se týkají jimi vykonávané práce a jejich pracoviště a také seznamování s pokyny výrobců vozidel, strojů a zařízení, uvedených v návodech k obsluze a údržbě, ověřování odborné a zdravotní způsobilosti zaměstnanců.

Nejvíce porušovanou právní normou byl zákoník práce. V rámci sledovaného úkolu (v oblasti zákoníku práce), šlo o ustanovení paragrafů týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví. Jednoznačně nejhorší situace byla zjištěna u plnění povinností zaměstnavatelem v souvislosti s prevencí rizik.

Závěr

Výsledky potvrdily, že úroveň řízení systému BOZP závisí na dvou faktorech. Jedním je zájem zaměstnavatele o dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, druhým faktorem je kvalifikace a odbornost osob pověřených řízením péče o BOZP. Oba tyto články musí být v souladu a oba musí mít zájem na vytváření bezpečného pracovního prostředí. Zejména v dnešní době, kdy legislativně je úroveň zajištění bezpečného výkonu práce přenesena na zaměstnavatele, který s ohledem na místní podmínky je plně zodpovědný za stanovení rozsahu, četnosti a efektivnosti přijatých bezpečnostních opatření.

Provedené kontroly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci byly pro kontrolované subjekty přínosem zejména proto, že zaměstnavatelé si na základě zjištěných nedostatků ověřili stav a účelnost přijatých opatření v prevenci rizik. Zejména zaměstnavatelé, kteří úkoly BOZP zajišťovali externě a neměli v těchto otázkách dostatečné znalosti, mohli posoudit úroveň externě poskytovaných služeb v oblasti BOZP.

HÚ 08.1.05 Bezpečnost práce při ruční manipulaci s materiálem a břemeny

Podle evropských statistik 62 % pracovníků ve 27 zemích EU je více než čtvrtinu pracovní doby vystaveno opakovaným pohybům rukou a paží, 46 % pracovníků bolestivým nebo únavným polohám a 35 % pracovníků nošení nebo přemísťování těžkých břemen.

Hlavní úkol byl realizován též v návaznosti na „Novou strategii EU“, požadující do roku 2012 snížení pracovní úrazovosti a nemocnosti o 25 %.

Předmětem kontroly bylo dodržování povinností vyplývajících z ustanovení § 3 odstavec 1 písm. b) a c) zákona o inspekci práce v souladu s požadavky dalších předpisů stanovících podmínky pro bezpečnost a ochranu zdraví při ruční manipulaci s břemeny. Kontroly byly zaměřeny především na řízení BOZP v oblasti vyhodnocování rizik v souvislosti s opatřeními přijímanými k jejich eliminaci a rovněž v souvislosti s používáním OOPP, na zajišťování informovanosti a kvalifikace zaměstnanců a na jejich zdravotní předpoklady, na pracovní postupy využívané v souvislosti s ruční manipulací, dále na stav strojů a zařízení a konečně i na uspořádání pracovišť a stav komunikací pro pěší i pro transportní prostředky. Dosáhnout větší shody opatření s evropskou směrnicí 90/269/EHS za účelem snížit muskuloskeletální problémy (nemoci pohybového aparátu) v různých zemích EU.

Záměrem kontroly bylo vyvodit potřebný tlak na dodržování bezpečnostních předpisů v oblasti ruční manipulace s břemeny, a tím vytvořit předpoklady k postupnému snižování pracovní úrazovosti na úseku ruční manipulace s břemeny.

Záměry úkolu by měly zahrnovat nejen to, aby si zaměstnanci a zaměstnavatelé byli vědomi rizik, která souvisejí s ruční manipulací s břemeny, ale především, aby si byli vědomi trvalé změny ve svých pracovních návycích a postupech - způsobu, jak se práce plánuje, organizuje a vykonává. Ruční manipulace s břemeny se musí omezovat všude, kde je to možné. Může se omezovat např. použitím mechanických zařízení nebo realizací jiných organizačních řešení. Oblastním inspektorátům práce bylo stanoveno ke kontrole minimálně 30 subjektů vykazujících zvýšenou úrazovost při ruční manipulaci. Celostátní úkol byly slévárenské provozy s tím, že vzhledem ke struktuře průmyslu a oborů v jednotlivých OIP byl úkol rozšířen na subjekty v oborech stavebnictví, lesnictví, výroba kovových výrobků, dřevařství, odstraňování odpadu a velkosklady.

Nejčastěji porušené předpisy zjištěné při kontrole byly:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí.

Závěr

Nejvíce závad bylo shledáno u subjektů, u kterých kontrolní činnost nebyla nikdy předtím prováděna a mnohdy se jednalo i o relativně velké a rozvíjející se subjekty. Přes uvedené problémy, které byly při kontrolách zjišťovány je patrná snaha zaměstnavatelů řešit rizikovou ruční manipulaci. Jsou uplatňována organizační opatření, nasazovány technické pomůcky a realizovány úpravy pracovního prostředí. Motivace zaměstnavatelů je ekonomická, protože tyto nástroje zvyšují výkonnost firmy. V mnoha případech až v průběhu inspekce obeznámili inspektoři zaměstnavatele s jeho povinnostmi vyplývajících z platných předpisů a s důsledky jejich neplnění, čímž splnili požadavek prevence pracovních úrazů a nemocí z povolání při provádění ruční manipulace s materiálem a břemeny.

V úhrnu bylo uděleno 39 pokut v celkové výši 883.750 Kč.

V rámci zadání úkolu bylo zkontrolováno celkem 427 subjektů.

Ukázalo se, že kontrolované subjekty dodržování předpisů k zajištění BOZP a preventivní opatření ke snížení onemocnění zad v souvislosti s ruční manipulací podceňují a potvrdilo se, že zvolení a zadání úkolu bylo správné, přínosné a užitečné.

Úkol byl splněn všemi OIP a přispěl ke zlepšení situace v dané oblasti.

HÚ 08.1.06 Provádění kontroly na základě podnětů na porušování pracovněprávních předpisů

Oblastní inspektoráty práce se měly zaměřit při kontrole zaměstnavatelů v souvislosti s podanými podněty zejména na porušování předpisů, které souvisely přímo s konkrétním podnětem. Současně měly provádět důkladné kontroly u zaměstnavatelů, na které bylo oblastními inspektoráty práce evidováno více podnětů, a to i z poradenské činnosti. Zaměstnavatele podle závažnosti zjištěných správních deliktů měly sankčně postihovat.

Na základě podnětů bylo inspektory provedeno v roce 2008 celkem 3 584 kontrol u 3 230 zaměstnavatelů, z toho bylo 128 kontrol následných. Z celkového počtu kontrol bylo 803 bez porušení 2 781 s porušením, z nichž u 2 119 nebylo rozhodnuto o uložení sankce.

V roce 2008 bylo provedeno o 26 % více kontrol než v roce 2007 a o 37,5 % více než v roce 2006. Výše pokut uložených v roce 2008 byla 17.725 tis. Kč, což je pětinasobná výše roku 2006.

Na základě 3 584 provedených kontrol bylo zjištěno 8 832 porušení pracovněprávních předpisů, z toho v oblasti pracovního poměru a dohod 39,9 %, v oblasti odměňování 33,4 %, v oblasti pracovní doby 12,2 %, v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci 6,5 %, v oblasti náhrad 5,2 % a ve zbývajících oblastech 2,9 %.

Porovnáme-li rok 2007 a 2008, je zřejmé, že k největšímu nárůstu počtu zaměstnavatelů, kteří porušili pracovněprávní předpisy, došlo v oblasti náhrad (39,6 %), v oblasti odměňování (26,4 %) a v oblasti pracovního poměru (19,6 %).

Oblasti, ve kterých docházelo nejvíce k porušování pracovněprávních předpisů:

Porušení v oblasti pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou dlouhodobě nejčastější. U 1 731 zaměstnavatelů bylo kontrolami zjištěno 3 523 porušení pracovněprávních předpisů v oblasti vzniku, změn a skončení pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Zaměstnavatelé zejména písemně neinformovali zaměstnance o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru, pokud již nebyly obsaženy v pracovní smlouvě, např. neinformovali o mzdě nebo platu a dalších náležitostech souvisejících s odměňováním (630), o výpovědní době (528), o stanovené týdenní pracovní době a jejím rozvržení (483), o délce dovolené (438) a další méně početné nedostatky (228). Jednalo se o 2 307 porušení. Mnozí zaměstnavatelé si tohoto porušování nebyli vědomi nebo nepovažovali informování zaměstnanců za důležité.

Dalším nejčastěji se vyskytujícím porušením bylo neplnění některých povinností zaměstnavatele vztahujících se k vydání potvrzení o zaměstnání a jeho náležitostech při skončení pracovního poměru. Zde došlo k 1 226 porušením.

V podstatně menším rozsahu se vyskytovala porušení, která se týkala povinnosti zaměstnavatelů uzavřít se zaměstnancem písemnou dohodu o ukončení pracovního poměru (72), písemné formy pracovní smlouvy (31), obsahu pracovní smlouvy (76).

Oblast odměňování zaměstnanců je druhou oblastí, kde dochází k častému porušování pracovněprávních předpisů. U 1 681 zaměstnavatelů bylo kontrolami zjištěno 2 946 porušení pracovněprávních předpisů v oblasti poskytování mzdy, platu a odměny z dohod, odměny za pracovní pohotovost a srážek z příjmů z pracovněprávního vztahu.

Porušení v této oblasti lze považovat za závažná s možným negativním dopadem na sociální situaci zaměstnanců. Zaměstnavatelé zejména nevypláceli mzdu ve lhůtě splatnosti (804), nebo nevyplatili mzdu vůbec (429) nebo neposkytli zaměstnanci příplatek za sobotu a neděli (307), za noční (186), za přesčas (145) nebo za svátek (117).

Zaměstnavatelé nedodrželi nejnižší úroveň zaručené mzdy (394) nebo základní sazbu minimální mzdy (71) nebo neposkytli doplatek do výše minimální nebo zaručené mzdy ke

mzdě, platu nebo odměně z dohody (130). Uvedená porušení se vyskytovala v největší míře u zaměstnavatelů do 5 zaměstnanců.

V oblasti pracovní doby bylo u 749 zaměstnavatelů kontrolami zjištěno 1 080 porušení pracovněprávních předpisů. Nejvíce porušení se týkalo evidence pracovní doby, kterou zaměstnavatel buď nevedl vůbec, nebo ji vedl nedostatečně (594). V souvislosti s tímto porušením je obtížné kontrolou prokázat výkon práce přesčas, práce v noci, v sobotu a neděli a ve svátek, neboť současné platné právní předpisy nestanoví přesný způsob evidence pracovní doby.

Méně se již vyskytovaly další porušení v této oblasti, jako je nedodržení délky nepřetržitého odpočinku mezi směnami (78) nebo v týdnu (117). Kontrolami bylo zjištěno také pochybení u přestávek v práci, zejména když zaměstnavatel neposkytl nebo neumožnil čerpat přestávku u práci na jídlo a oddech po stanovené době nepřetržité práce (108).

V oblasti náhrad bylo u 374 zaměstnavatelů kontrolami zjištěno 463 porušení pracovněprávních předpisů. Tato oblast v sobě zahrnuje náhrady výdajů poskytovaných zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce, náhrady mzdy nebo platu za dovolenou a náhrady mzdy nebo platu při překážkách v práci. Nejčastějšími porušeními bylo nevyplacení náhrad za nevyčerpanou dovolenou, zejména při skončení pracovního poměru (148) nebo vyplacení náhrady za vyčerpanou nebo nevyčerpanou dovolenou v nesprávné výši (63), neposkytnutí stravného při pracovních cestách u podnikatelských subjektů nebo jeho poskytnutí v nesprávné výši (42) a neposkytování zálohy na cestovní náhrady nebo její vyúčtování (46).

Kontrolami v oblasti dovolené bylo u 87 zaměstnavatelů zjištěno 100 porušení zejména v tom, že zaměstnavatel nevypracoval plán dovolených, neurčil zaměstnanci nástup na dovolenou a neumožnil zaměstnanci dovolenou čerpat nebo nesprávně vypočetl nárok na dovolenou.

Kontrolní činností v oblasti rovného zacházení bylo u 67 zaměstnavatelů zjištěno 68 porušení, a to nejvíce v odměňování, kdy zaměstnavatel nezajistil, aby za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty byla poskytována stejná mzda, plat nebo odměna z dohody.

Analýza provedených kontrol podle odvětvové klasifikace ekonomických činností je provedena u 9 oblastí, které zahrnují porušení pracovněprávních předpisů na úseku pracovních vztahů a podmínek.

Nejvíce porušení bylo zjištěno u zaměstnavatelů zejména v následujících odvětvích:

- pohostinství a ubytování (603),
- pozemní dopravy (572),
- maloobchodu (561),
- služeb převážně pro podniky (544).

V odvětví služeb převážně pro podniky bylo zjištěno nejvíce porušení ze strany pátracích a ochranných služeb (tzv. bezpečnostních agentur).

Z výsledků kontrol na úseku pracovních vztahů a podmínek můžeme sledovat, že nejčastěji dochází k porušování pracovněprávních předpisů u zaměstnavatelů s velikostí do 100 zaměstnanců.

Z analýzy vyplývá, že pokud u zaměstnavatelů bylo zjištěno porušení v oblasti vzniku, změn a skončení pracovního poměru a dohod, velmi často se objevila porušení i v oblasti odměňování. Tento fakt je patrný zejména u zaměstnavatelů s velikostí do 20 zaměstnanců, kteří velmi často nemají zajištěno kvalifikované vedení personální agendy.

Protože obsah podnětů se převážně týkal období po 1. 1. 2007, nejvíce zjištěných porušení pracovněprávních předpisů se týkalo zákoníku práce, který vstoupil v platnost právě od 1. 1. 2007.

Za správní delikty podle zákona o inspekci práce bylo k 31. 12. 2008 uloženo celkem 662 pokut ve výši 17,724 757 Kč.

V období let 2006 až 2008 došlo k významnému nárůstu průměrné výše pokuty z 11,5 tis. Kč v roce 2006 na 26,8 tis. Kč v roce 2008.

Závěr

Kontrolní činností zaměřenou na obsah podnětů se podařilo prošetřit více podnětů než v minulých letech, přesto se nepodařilo prošetřit všechny podněty, které byly doručeny inspekci práce.

V průběhu kontrolní činnosti inspektoři prováděli současně i poradenskou činnost, zejména u malých a středních zaměstnavatelů.

Máme za to, že kvalitní poradenskou činností inspektorů došlo k eliminaci dalšího zvýšení počtu podnětů, které jsme evidovali především v závěru roku 2008 a které souvisí s ekonomickou situací.

HÚ 08.1.07 Dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu a údržbě tlakových a plynových zařízení v kotelnách na plynná paliva“

Velké množství plynových kotelen, které vznikly plynofikací uhelných kotelen, je již více než 10 let v provozu. Takto vzniklý stav zvyšuje nároky na jejich preventivní údržbu, nutnost výměny některých komponentů, zabezpečovacích zařízení a nutnost zajištění provozní údržby a péče ze strany obsluhy. Proto se rozhodl SÚIP zařadit v roce 2008 hlavní úkol zabývající se dodržováním předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu a údržbě tlakových a plynových zařízení v kotelnách na plynná paliva.

Cílem kontroly u kontrolovaných subjektů bylo ověření systému vyhledávání rizik u tlakových a plynových zařízení provozovaných v kotelnách na plynná paliva, dále pak seznamování zaměstnanců s těmito riziky a zvýšení úrovně bezpečnosti práce v dané oblasti, v návaznosti na plnění opatření k minimalizaci rizik spojených s provozem tlakových a plynových zařízení a zajištění bezpečného provozu zařízení včetně provádění kontrol a revizí a odstraňování zjištěných nedostatků.

Každému oblastnímu inspektorátu práce bylo uloženo provést kontrolu minimálně u 40 provozovatelů. Bylo specifikováno, že se oblastní inspektoráty práce zaměří na provozovatele nízkotlakých kotelen (cca 20) a provozovatele středotlakých kotelen (cca 20). Kontrolou byly prověřeny především zdroje tepla a navazující soustavy vytápění a rozvodu tepla, a to u kotlů teplovodních, nízkotlakých parních, středotlakých parních a horkovodních. V rámci tohoto úkolu bylo v roce 2008 provedeno 674 kontrol u 666 subjektů. V 16 případech byla provedena následná kontrola zaměřená na ověření splnění uložených opatření z dřívějších kontrol. Při všech kontrolách bylo zjištěno 2 637 závad představujících porušení závazných právních předpisů.

Nejčastěji byl kontrolovanými subjekty porušován zákoník práce v části páté a zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Kontrolované subjekty se nejčastěji dopouští porušení v oblasti základních povinností spočívajících ve vyhledávání a vyhodnocování rizik, možného ohrožení bezpečnosti provozu technických zařízení a zdraví zaměstnanců, nepřijímání opatření k jejich odstranění nebo omezení. Kontrolované subjekty nejčastěji vyhodnocují rizika pouze v obecné rovině bez přímé návaznosti na konkrétní pracoviště. Kontrolované subjekty mnohdy za účelem ušetření finančních prostředků nepřijímají systémy preventivních opatření vztahujících se ke konkrétnímu pracovišti, raději toto zabezpečí dodavatelským způsobem. Poskytovatelé těchto služeb zvenčí ale nemohou znát konkrétní provoz ve všech aspektech tak jako kontrolovaný subjekt sám. Kontrolami bylo dále zjištěno, že ne všechny kontrolované subjekty měly ustanoveny osoby odpovědné za provoz kontrolovaných zařízení, obsluha nebyla seznámena a proškolená s vyhodnocenými riziky a přijatými opatřeními, včetně právních a technických předpisů. V některých případech bylo zjištěno, že obsluha neměla příslušnou kvalifikaci a zdravotní způsobilost. Kontrolované subjekty v mnoha případech nevedou provozní deníky v souladu s právními předpisy, nebo je vedou v neúplné formě (často v nich chybí záznam o předepsaných činnostech). V oblasti poskytování OOPP byl oproti minulým letům zaznamenán pokles počtu porušení. Ve většině případů již jsou zpracovány seznamy poskytovaných OOPP na základě vyhodnocení rizik. V některých případech nebyly vypracovány provozní řády plynových kotelen nebo byly řády vypracovány nedostatečně, příp. nebyly aktualizovány, nebo byly provozní řády naopak vypracovány velmi obsáhlé bez vztahu ke konkrétnímu provozovanému zařízení. V předepsaném termínu dále nebyly prováděny odborné prohlídky kotelen. Revize technických zařízení jsou většinou prováděny

externími revizními techniky. Z hlediska vybavení tlakových zařízení bezpečnostní výstrojí a plynových zařízení zabezpečovacím zařízením, se jednalo zejména o nedostatky v umístění hlavních uzávěrů, přívodu vzduchu pro spalování, větrání, způsob odvádění zplodin hoření, řešení odstavení tlakových a plynových zařízení z provozu v případě havárie (při krizových provozních situacích) a značení únikových cest.

Zjištěnému počtu závad odpovídají i sankční postihy, které OIP uplatnily ve smyslu zákona č. 251/2005 Sb. Oblastní inspektoráty práce uložily v rámci plnění tohoto úkolu 63 pokut v celkové částce 914.666 Kč.

Závěr

Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že cíle úkolu bylo dosaženo, neboť jednotlivé kontroly přispěly u kontrolovaných subjektů k naplnění povinností dle právních předpisů, což mělo za následek minimalizaci rizik spojených s provozem tlakových a plynových zařízení v plynových kotelnách, včetně zajištění a zlepšení bezpečnosti provozovaných zařízení. Na základě zjištěných poznatků lze konstatovat, že kontrolované subjekty si uvědomují možná rizika ohrožení jak vlastních zaměstnanců, tak i možného vzniku poruch na zařízení. K účinné prevenci z hlediska bezpečného provozu technických zařízení přispělo zcela určitě i poradenství, zejména u nových provozovatelů.

HÚ 08.1.08 Bezpečnost provozu plošin

Podnětem pro provedení úkolu byl zvýšený výskyt pracovních úrazů a havárií v předešlých letech v souvislosti s jejich provozem i nebývalý rozvoj a rozmach bytové výstavby a oprav stávajících objektů např. revitalizace panelových domů.

Cílem úkolu bylo zjištění technického stavu provozovaných plošin v souvislosti s dodržováním povinností provozovatelů, vyplývajících z právních předpisů pro tato zařízení, vyjasnění odpovědnosti za jejich bezpečný provoz a preventivní kontrolní činností přispět k větší bezpečnosti zaměstnanců pracujících na těchto plošinách. Ověření přístupu zaměstnavatelů k vyhodnocení rizik související s provozem zdvihacích zařízení v souvislosti s přijímáním opatření k jejich eliminaci. Tímto vytvořit potřebný tlak na dodržování bezpečnostních předpisů v dané oblasti a zároveň vytvořit předpoklady k postupnému snižování pracovní úrazovosti v návaznosti na „Novou strategii EU“, požadující do roku 2012 snížení pracovní úrazovosti a nemocnosti o 25 %.

Výběr kontrolovaných subjektů byl proveden podle předem sestaveného plánu kontrolní činnosti (alespoň 30 provozovatelů plošin) a v průběhu roku 2008 byl průběžně aktualizován. Kontroly nad dodržováním zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP) byly provedeny u subjektů, které provozují zdvihací pracovní, závěsné a stožárové šplhací pracovní plošiny, a to ať formou vlastnictví nebo v rámci pronájmu od subdodavatelů.

Nejčastěji porušené předpisy zjištěné při kontrole byly:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí,
- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí.

Kontrola provozování tří druhů plošin (pojízdné zdvihací pracovní plošiny ve smyslu ČSN EN 280 (27 5004), závěsné plošiny, ve smyslu ČSN EN 1808 (27 5003), stožárové šplhací pracovní plošiny ve smyslu ČSN EN 1495 (27 5010) na pracovištích subjektů a podnikajících fyzických osob ukázala poměrně velkou rozdílnost v četnosti provozování jednotlivých druhů plošin. Převažují pojízdné zdvihací pracovní plošiny. Při kontrole zajišťování odborné způsobilosti se už nevyskytovaly chybějící oprávnění k obsluze plošin, jako tomu bylo při minulých kontrolách. Výsledek provedených kontrolní činnosti v roce 2008, sledující bezpečnost provozu plošin, ukázal, že nejvíce nedostatků bylo zjištěno v oblasti technického stavu plošin, revizí a kontrol.

V rámci úkolu bylo zkontrolováno celkem 334 subjektů, což je 139,2 %. Uloženo 12 pokut v celkové výši 315.000 Kč.

Závěr

Úkol v počtu 30 kontrolovaných subjektů na jeden inspektorát byl splněn.

Kontrolou vybraných subjektů, v souladu se zadáním úkolu, bylo po vyhodnocení jednotlivých kontrol konstatováno, že úkol byl vybrán jako užitečný pro zjištění celkového stavu v oblasti pracovních plošin. Úkol a výsledky provedených kontrol lze celkově hodnotit pozitivně. Při provádění plánovaných kontrol ve vybraných subjektech byly poskytnuty statutárním zástupcům, vedoucím zaměstnancům subjektů a podnikajícím fyzickým osobám informace o BOZP nejen z oblasti vyhrazených technických zdvihacích zařízení, ale i o pracovních podmínkách zaměstnanců, pracovněprávních vztazích a zejména o změnách

stávajících zákonů, ČSN, EN a ISO norem, nařízeních vlády a dalších právních předpisů týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, což bylo příslušnými osobami velice kladně přijímáno. V mnoha případech byla kontrola ze strany subjektů vítána jako osvětová preventivní akce BOZP.

HÚ 08. 1. 09 Kontrola plnění úkolů zadavatele stavby

Cílem úkolu bylo ověřit, zda zadavatelé staveb dodržují povinnosti uložené zákonem č. 309/2006 Sb., a tím působí na snižování pracovní úrazovosti způsobené ne vždy dostatečnou informovaností jednotlivých zhotovitelů o možných rizicích a úkonech prováděných jednotlivými zaměstnanci pro bezpečný výkon práce. Kontroly byly zaměřeny na staveniště, kde působili současně zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, dále v případech, kdy celková předpokládaná doba trvání prací a činností přesáhne dobu určenou v § 15 zákona č. 309/2006 Sb. a na stavbách, kde byly vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví.

Každý OIP měl provést kontrolu u nejméně dvaceti subjektů. Celkem bylo zkontrolováno 205 subjektů. Na většině kontrolovaných stavenišť, která splňovala podmínky §14 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb., určil zadavatel stavby jednoho koordinátora bezpečnosti práce. U několika kontrolovaných subjektů nebyl koordinátor určen vůbec.

Na OIP doručili zadavatelé 60,5 % oznámení o zahájení prací před jejich zahájením. Lhůtu 8 dnů do předání staveniště zhotoviteli, ale velká část kontrolovaných subjektů nedodržela. Vyskytly se však případy, kdy nebylo oznámení o zahájení prací doručeno vůbec. Na staveništích, kde byl pro realizaci stavby určen koordinátor BOZP, byl vždy zpracován plán BOZP, ten byl průběžně aktualizován a doplňován.

Celkem bylo zjištěno 346 porušení povinností zadavatele stavby. Tato porušení byla zjišťována zejména v první polovině roku špatnou informovaností ze strany projekčních organizací pracujících pro zadavatele ve fázi přípravy stavby. Nedostatečné informace byly poskytovány zadavatelům staveb i ze strany stavebních úřadů v rámci stavebního řízení (často ve stavebním povolení byla citována dnes již neplatná vyhláška č. 324/1990 Sb. místo zákona č. 309/2006 Sb., resp. nař. vl. č. 591/2006 Sb.)

V rámci plnění úkolu během kontrol bylo zaměstnavateli odstraněno 133 závad v průběhu kontroly a k odstranění 209 závad bylo vydáno opatření podle § 7 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce. Za správné delikty byly uloženy pokuty v celkové výši 1,540.500 Kč.

Závěr

V druhé polovině roku již v důsledku konzultací OIP se stavebními úřady a zvýšené informovanosti zadavatelů, projekčních organizací i vlastních hlavních stavebních zhotovitelů byly tyto nedostatky již méně časté. Kontroly byly prováděny v souladu se zadáním úkolu. Jak vyplývá ze zpracovaných informací jednotlivých inspektorátů k tomuto úkolu, lze konstatovat, že úkol byl splněn všemi inspektoráty v požadovaném rozsahu.

HÚ 08.1.10 Dodržování pracovněprávních předpisů při zaměstnávání fyzických osob agenturami práce

Agenturní zaměstnávání je flexibilní a v posledních letech v České republice velice rozšířený způsob zaměstnávání. Státní úřad inspekce práce dlouhodobě sleduje nárůst podnětů, dotazů, upozornění ze strany jiných státních orgánů, upozornění ze strany médií, MPSV ČR, občanů ze zahraničí, kteří v ČR u agentur práce pracují, a dalších informací, v nichž je poukazováno na porušování pracovněprávních předpisů těmito zaměstnavateli.

Cílem úkolu bylo kontrolní činností dosáhnout dodržování pracovněprávních předpisů agenturami práce vůči jejich zaměstnancům, přičemž se zaměřit zejména na rovné zacházení se zaměstnanci agentur práce, vykonávajícími práci pro uživatele, jako s vlastními zaměstnanci uživatele ve stejných pozicích.

Hlavním úkolem bylo uloženo provést 5 až 10 kontrol za každý oblastní inspektorát práce. Oblastní inspektoráty práce při výběru kontrolovaných subjektů čerpaly z podnětů, poradenství, poznatků od jiných orgánů, ze seznamu agentur práce na webu MPSV ČR, z médií atd. Měly navázat na zkušenosti z kontrol z roku 2007. Hlavní úkol předpokládal z pohledu hodnocení rovného zacházení a diskriminace kontroly u uživatelů, přestože to jednoznačně v zadání úkolu stanoveno nebylo.

Při kontrolní činnosti se orgány inspekce práce zaměřily zejména na tyto oblasti:

- odměňování zaměstnanců,
- pracovní doba,
- rovné zacházení,
- práce přesčas.

Byl dodržen plánovaný počet 5 – 10 kontrol na jeden inspektorát, to je alespoň 40 kontrol za všechny inspektoráty. Počet 108 provedených kontrol tak přinesl více relevantních informací. Kontroly byly prováděny v sídle agentur práce bez ohledu na místo výkonu práce zaměstnanců.

V roce 2008 bylo provedeno celkem 108 kontrol agentur práce, což je o 71 % více než v roce 2007. Z tohoto počtu bylo zjištěno u 64 agentur práce porušení pracovněprávních předpisů, a to je o 15 % méně než v roce 2007.

Výsledek kontrolní činnosti potvrdil to, že u agentur práce dochází k porušování stejných ustanovení zákoníku práce jako u jiných kontrolovaných zaměstnavatelů.

Zaměstnavatelé nejčastěji porušovali předpisy v těchto oblastech a v tomto pořadí:

1) pracovní poměr, dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

(§ 33 – 77, § 313 ZP)

– 82 porušení - bylo zejména zjištěno:

- 45 porušení § 37 ZP, kdy pracovní smlouva neobsahovala údaje o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru a zaměstnavatel o nich písemně neinformoval zaměstnance nejpozději do jednoho měsíce od vzniku pracovního poměru,
- 14 porušení § 313 ZP, kdy zaměstnavatel nevydal zaměstnanci při skončení pracovního poměru potvrzení o zaměstnání nebo ho vydal se zpožděním, příp. potvrzení neobsahovalo předepsané údaje,
- 4 porušení § 34 ZP, kdy pracovní smlouva zaměstnance neobsahovala předepsané údaje,
- 4 porušení § 36 ZP, kdy zaměstnavatel sepsal se zaměstnancem pracovní smlouvu až po nástupu do práce,

- 3 porušení § 76 ZP, kdy zaměstnavatel uzavřel s fyzickou osobou dohodu o pracovní činnosti v rozsahu překračujícím v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby, a dále nedodržel postup při zrušení této dohody,
- 3 porušení § 49 ZP, kdy zaměstnavatel neuzavřel se zaměstnancem dohodu o rozvázání pracovního poměru písemně.

2) odměňování (§ 109 – 149 ZP)

- 46 porušení - bylo zejména zjištěno:

- 8 porušení § 116 ZP, kdy zaměstnavatel nevyplatil zaměstnanci příplatek za noční práci,
- 7 porušení § 146 ZP, kdy zaměstnavatel provedl srážku ze mzdy bez dohody o srážkách ze mzdy,
- 6 porušení § 112, kdy zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci mzdu ve výši zaručené mzdy odpovídající složitosti, namáhavosti a odpovědnosti vykonávané práce,
- 7 porušení § 141 ZP, kdy zaměstnavatel nevyplatil zaměstnanci mzdu nebo její složku nejpozději v následujícím kalendářním měsíci,
- 6 porušení § 118 ZP, kdy zaměstnavatel nevyplatil zaměstnanci příplatek za práci v sobotu a v neděli,
- 5 porušení § 115 ZP, kdy zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci za práci ve svátek náhradní volno, příp. se s ním nedohodl na poskytnutí příplatku za práci ve svátek.

3) agenturní zaměstnávání (§ 308 – 309 ZP)

35 porušení - bylo zejména zjištěno:

- 12 porušení § 38 ZP, kdy dohoda agentury práce s uživatelem o dočasném přidělení neobsahovala zákonem stanovené údaje,
- 10 porušení § 309 odst. 2 písm. a) – f) ZP, kdy agentura práce přidělila zaměstnance k výkonu práce u uživatele na základě písemného pokynu, který neobsahoval všechny náležitosti,
- 7 porušení § 309 odst. 2 ZP, kdy agentura práce přidělila zaměstnance k uživateli bez písemného pokynu.

4) pracovní doba a doba odpočinku (§ 78 – 100 ZP)

14 porušení - bylo zejména zjištěno:

- 7 porušení § 96 ZP, kdy zaměstnavatel nevedl evidenci odpracované pracovní doby, práce přesčas a noční práce,
- 2 porušení § 90, kdy zaměstnavatel nezajistil zaměstnanci nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami,
- 2 porušení § 94 ZP, kdy zaměstnavatel nezajistil vyšetření zaměstnance pracujícího v noci lékařem pracovnělékařské péče před zařazením na noční práci.

5) rovné zacházení (§ 309/5, 110/1 ZP)

8 porušení – bylo zejména zjištěno:

- 6 porušení § 309 odst. 5 ZP, kdy agentura práce nezajistila, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance,
- 2 porušení § 110 ZP, kdy zaměstnavatel nepřiznal zaměstnancům za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty stejnou mzdu.

6) náhrady (§ 222 odst. 2 ZP)

7 porušení - bylo zjištěno:

- u 7 zaměstnavatelů bylo zjištěno, že zaměstnavatel neproplatil zaměstnanci, který skončil pracovní poměr, náhradu za nevyčerpanou dovolenou.

V roce 2008 byly 13 zaměstnavatelům uloženy pokuty v celkové výši 645.000 Kč, což je o 552.000 Kč víc, než v roce 2007. Nejvyšší sankce ve výši 150.000 Kč byla uložena za porušení, kterého se agentura práce dopustila nevyplacením příplatků ke mzdě, nevedením evidence pracovní doby a za porušování na úseku agenturního zaměstnávání (přidělení k uživateli bez písemného pokynu, nezajištěním pracovních a mzdových podmínek jako srovnatelnému zaměstnanci).

Na základě porovnání roku 2008 s rokem 2007 došlo ke zvýšení průměrné výše pokuty uložené jedné agentuře práce na 49.615 Kč (rok 2007 – 11.625 Kč).

Závěr

Ministerstvo práce a sociálních věcí evidovalo v roce 2008 cca 1 800 agentur práce a kontroly byly provedeny jen u malé části z nich. Z výsledků kontrol v rámci tohoto úkolu, z přijímaných podnětů a poznatků získávaných při poradenské činnosti, stejně jako z poznatků z médií vyplývá, že v oblasti agenturního zaměstnávání dochází k porušování pracovněprávních předpisů. V roce 2008 došlo k nárůstu podnětů od cizích státních příslušníků. Tyto byly šetřeny v rámci samostatného hlavního úkolu „Provádění kontrol na základě podnětů na porušování pracovněprávních předpisů“. Výsledky kontrolní činnosti neprokázaly, že by docházelo k porušování pracovněprávních předpisů vůči cizincům ve větší míře než u českých občanů. V tomto smyslu se rovněž neprokázalo nerovné zacházení.

Opatření uložená k odstranění zjištěných nedostatků při kontrolách přispěla ke zlepšení stavu v oblasti agenturního zaměstnávání, zejména k nápravě zjištěných porušení a následnému dodržování pracovněprávních předpisů. Kontrolní činnost inspektorátů přispěla ke zvýšení právního vědomí zaměstnavatelů, kteří podnikají v oblasti agentur práce, a ke zvýšení informovanosti o jejich povinnostech.

HÚ 08.1.11 Provádění kontrol v zařízeních sociální péče, zejména v domovech důchodců a domech s pečovatelskou službou

Z poradenské činnosti a z vyhodnocených podnětů podaných ke kontrole v období let 2006 a 2007 vyplynulo, že u zaměstnavatelů – poskytovatelů sociálních služeb docházelo k častému porušování zákoníku práce, zejména nedodržováním povinností při stanovování pracovní doby, přestávek v práci, přestávek mezi směnami, plánu směn a práce přesčas. Z tohoto důvodu vyplynula potřeba stanovit HÚ pro kontrolu těchto zaměstnavatelů.

Cílem úkolu bylo působit na zaměstnavatele – poskytovatele sociálních služeb, prostřednictvím provádění kontrol, jako prevence, neboť preventivní činnost je součástí činnosti inspekce práce a přispět tímto ke zlepšení stavu v dodržování ustanovení pracovněprávních předpisů.

V návaznosti na stanovený cíl bylo doporučeno, aby každý oblastní inspektorát práce provedl nejméně 10 kontrol u zaměstnavatelů se sídlem v jeho územní působnosti. Při výběru zaměstnavatelů se pak měl zaměřit na státní i nestátní zařízení, zohlednit poznatky z poradenské činnosti, z podnětů podaných ke kontrolám.

Kontroly byly zaměřeny na problematiku:

- pracovní doby,
- přestávek v práci a mezi směnami,
- nepřetržitého odpočinku v týdnu,
- přesčasové práce,
- zařazování do platových tříd,
- rovného zacházení – diskriminaci.

Zhodnocení kontrolní činnosti:

V souladu se zadáním byly kontroly provedeny u těchto zařízení:

- sociální péče s ubytováním – 165 kontrol
(domovy důchodců, domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením a městské ústavy sociální péče),
- sociální péče bez ubytování – 32 kontrol
(centra sociální a ošetrovatelské pomoci, charity, pečovatelská služba),
- jiná zařízení – 29 kontrol
(občanská sdružení, sdružení pro pomoc lidem s mentálním postižením, veřejné správy).

Kontroly se zaměřily na zaměstnance níže uvedených profesí:

*vrchní sestra, zdravotní sestra, rehabilitační sestra, staniční sestra
sanitář, ošetrovatelka, pečovatel o imobilní osoby
pracovník sociálních služeb
pracovník sociálních služeb – přímá obslužná péče
instruktor sociální péče
sociální pracovník, terapeut, nutriční terapeut, fyzioterapeut
vychovatel
speciální pedagog*

Zaměstnavatelé nejčastěji porušovali ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákoník práce, (dále jen ZP) v následujících oblastech:

a) Oblast vzniku, změny a skončení pracovního poměru:

- zaměstnavatel neinformuje do jednoho měsíce od vzniku pracovního poměru své zaměstnance o údajích uvedených v ustanovení ZP (§ 37),

- zaměstnavatel nevydal zaměstnancům potvrzení o zaměstnání při skončení pracovního poměru, případně toto potvrzení nemělo veškeré náležitosti vyplývající ze zákona (§ 313 ZP).

b) Oblast pracovní doby:

- zaměstnavatel nezajistil, aby průměrná týdenní pracovní doba bez práce přesčas, při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby na jednotlivé týdny v rozvrhu směn, nepřesáhla stanovenou týdenní pracovní dobu (§ 83 ZP),

- zaměstnavatel porušil své povinnosti tím, že nedodržel nepřetržitý odpočinek v týdnu (§ 92 ZP),

- zaměstnavatel porušil své povinnosti tím, že nezajistil, aby zaměstnanec pracující v noci byl vyšetřen lékařem závodní preventivní péče před zařazením na noční práci (§ 94 ZP).

- zaměstnavatel nevedl evidenci o odpracované době tak, jak je stanoveno v zákoníku práce (§ 96), tj. přehledně, srozumitelně a prokazatelně.

Ve zjištěných případech se jednalo o porušení u jednotlivých zaměstnanců.

c) Oblast odměňování zaměstnanců:

- zaměstnavatel porušil některou ze svých povinností vztahujících se k vydávání platového výměru, např. nebyl vydán v den nástupu platový výměr, nebo změna nebyla oznámena písemně nejpozději v den nabytí účinnosti (§ 136 ZP),

- zaměstnavatel porušil své povinnosti při zařazování zaměstnanců do platové třídy (§ 123 ZP),

- zaměstnavatel nevyplatil příplatek za práci v sobotu a v neděli (§ 126 ZP)

- zaměstnavatel neposkytl plat nebo náhradní volno nebo příplatek za přesčasovou práci (§ 127 ZP),

- zaměstnavatel prováděl srážky ze mzdy bez písemné dohody se zaměstnancem (§ 146 ZP).

d) Oblast rovného zacházení:

Kontroly neprokázaly porušení v oblasti diskriminace a rovného zacházení.

Součástí kontrol zaměstnavatelů bylo i poskytování poradenství v oblasti pracovněprávních předpisů, především pak o povinnostech vyplývajících ze zákoníku práce.

Z celkového počtu 226 kontrol bylo 41 (18 %) bez porušení ustanovení pracovněprávních předpisů, 185 (82 %) kontrol bylo s porušením ustanovení pracovněprávních předpisů.

Za porušení pracovněprávních předpisů byly uloženy čtyři pokuty v celkové výši 105.000 Kč. Jednalo se o porušení v oblastech:

- vzniku pracovního poměru, pracovní doby a odměňování - pokuta ve výši 15.000 Kč,

- odměňování - pokuta ve výši 10.000 Kč,

- pracovní doby a odměňování - pokuta ve výši 50.000 Kč,

Závěr

V souladu se zadáním a cílem úkolu, bylo u zaměstnavatelů poskytujících sociální služby kontrolami zjišťováno dodržování pracovněprávních předpisů tak, jak bylo stanoveno v zaměření. Bylo kontrolováno: zda je dodržována maximální délka směny při rovnoměrném rozvržení pracovní doby, zda je dodržována průměrná týdenní pracovní doba za období 26 týdnů při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby, zda zaměstnavatel dodržel nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami, zda zaměstnavatel dodržel nepřetržitý odpočinek v týdnu, zda u přesčasové práce dodržel ustanovení zákoníku práce, zda zařazení zaměstnanců do platové třídy odpovídá druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě a v jeho mezích na něm požadovaných nejnáročnějších prací, zda za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty přísluší všem zaměstnancům u zaměstnavatele stejná mzda, plat nebo odměna z dohody.

Na základě provedených kontrol a analýzy zjištěných porušení pracovněprávních předpisů byla definována a komentována porušení s nejčastějším výskytem.

Část zaměstnavatelů zdůvodňovala porušení zákoníku práce v oblasti pracovní doby a doby odpočinku nedostatkem personálních kapacit a porušení v oblasti odměňování nedostatkem přidělených finančních prostředků.

Velká část zjištěných porušení byla zaměstnavateli odstraněna v průběhu nebo bezprostředně po skončení kontrol.

Cílem hlavního úkolu při provádění kontrol bylo preventivně působit na zaměstnavatele tak, aby dodržovali pracovněprávní předpisy.

Z tohoto pohledu byl cíl hlavního úkolu naplněn.

HÚ 08.1.18 Kontroly vysílaných pracovníků v rámci poskytování služeb

Směrnice č. 96/71/ES ukládá členským státům Evropské unie, aby v zájmu ochrany práv zaměstnanců členských zemí byly prováděny kontroly plnění povinností vyplývajících z právních předpisů u zaměstnavatelů, kteří vysílají své zaměstnance k výkonu práce mimo území svého státu. Výše uvedená směrnice také ukládá členským státům spolupracovat mezi jednotlivými orgány státní správy.

V každém členském státě Evropské unie je vymezeno jedno nebo více kontaktních míst, která vyřizují žádosti ostatních členských zemí o sdělení informací o určitém zaměstnavateli a jeho zaměstnancích. V České republice jsou tři kontaktní místa, a to na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR, na České správě sociálního zabezpečení a na Státním úřadu inspekce práce. Statut kontaktního místa SÚIP je zveřejněn na jeho webových stránkách. Je třeba zamezit porušování práv vysílaných zaměstnanců, ke kterému dochází s růstem migrace pracovní síly jak mezi členskými státy navzájem, tak mezi zeměmi EU i stojícími mimo EU.

Tento hlavní úkol byl zařazen do plánu kontrolní činnosti SÚIP druhým rokem, je tedy možnost porovnání a sledování vývoje této problematiky. Úkol měl zmapovat situaci na úseku vysílaných zaměstnanců a ukázat na problémy českých občanů při výkonu práce v jiných členských zemích EU.

Cílem úkolu bylo provádět kontroly dodržování pracovněprávních předpisů v návaznosti na výše uvedenou směrnici, a to na základě žádostí státních orgánů členských zemí EU. Bylo rozhodnuto zatím neprovádět u zaměstnavatelů preventivní kontroly, ale pouze poskytovat konkrétním tazatelům informace týkající se vysílaných pracovníků v rámci poskytování služeb.

Členské státy mohou uzavírat bilaterální dohody o vzájemné výměně informací nad rámec směrnice. Česká republika má předjednáno uzavření několika dohod, ale jednání zatím nebyla ukončena podepsáním dohody. S ohledem na složitost jednání při uzavírání dohod se nepředpokládá uzavření jejich většího počtu. Praxe ukazuje, že tyto dohody mezi jednotlivými členskými státy s dalšími vzájemnými závazky nad rámec směrnice se jeví jako nadbytečné a pro členské státy příliš zavazující. Členské státy od jejich uzavírání postupně ustupují.

Provedení kontrol nebylo závislé na plánech kontrolní činnosti oblastních inspektorátů práce (OIP). Šetření se prováděla pouze na základě konkrétních požadavků členských států, případně v rámci uzavřených dohod. Pokud SÚIP obdržel takovou žádost o informace, měl ji vyřídit podle postupu daného statutem kontaktního místa.

Kontrola pracovních podmínek podle čl. 3 směrnice č. 96/71/ES v sobě zahrnovala kontrolu:

- maximální délky pracovní doby a minimální doby odpočinku,
- minimální délky dovolené za kalendářní rok,
- minimální mzdy včetně sazeb za přesčasy, nevztahuje se na doplňkové podnikové systémy zaopatření v důchodu,
- podmínek poskytování pracovníků, zejména prostřednictvím podniků pro dočasnou práci,
- ochrany zdraví, bezpečnosti a hygieny při práci,
- ochranných opatření týkajících se pracovních podmínek těhotných žen nebo žen krátce po porodu, dětí a mladistvých,
- rovného zacházení pro muže a ženy a ostatních ustanovení o nediskriminaci.

Při kontrolách se vycházelo z právních předpisů České republiky, kolektivních smluv nebo rozhodčích nálezů ve smyslu odst. 8 čl. 3 citované směrnice.

Žádosti o informace byly doručovány kromě jedné výjimky na standardních formuláři, rovněž k odpovědím na žádosti o informace se používaly doporučené formuláře EU. Každý stát může používat svůj úřední jazyk. Náklady spojené s překladem nese úřad a stát, který na žádost odpovídá, pokud to není vzájemnou dohodou upraveno jinak. OIP v rámci hlavního úkolu vykonávaly kontrolu pouze na pokyn SÚIP, a to v rozsahu, který jim byl vymezen.

V roce 2008 obdržel SÚIP tři žádosti o poskytnutí informací k vysílání pracovníků:

a) *Belgie* – zaměstnavatel sídlící v ČR vyslal zaměstnance na práci v Belgii, jednalo se o pomocné stavební práce, zaměstnanci dostávali mzdu ve výši minimální mzdy podle zákonů ČR, zaměstnavatel jim nedoplatil rozdíl mezi minimální mzdou v Belgii a v ČR, která je v Belgii vyšší. Kontrolou u zaměstnavatele bylo zjištěno, že do dne kontroly rozdíl nebyl doplacen. Za toto pochybení byl již zaměstnavatel belgickou inspekcí sankcionován.

Kontrolou u zaměstnavatele bylo zjištěno 6 porušení pracovněprávních předpisů.

b) *Španělsko* – zaměstnavatel sídlící v ČR vyslal zaměstnance (občany ČR i jiných zemí EU i mimo EU) na práci ve Španělsku, jednalo se o pomocný hotelový personál, zaměstnavatel se choval jako agentura práce, ale neměl povolení k agenturní činnosti. Španělské úřady požadovaly po české inspekci práce ověření, zda zaměstnanci nebydleli ve Španělsku již před vysláním na práci do Španělska. Tuto skutečnost nebylo možno v ČR ověřit, především proto, že většina zaměstnanců pocházela ze zahraničí.

Kontrolou u zaměstnavatele bylo zjištěno 5 porušení pracovněprávních předpisů.

c) *Francie* – zaměstnavatel sídlící v ČR vyslal zaměstnance na práci do Francie, šlo o práci lodníků, jeden z nich měl utrpět pracovní úraz, kontrola u zaměstnavatele zjistila, že mu žádný pracovní úraz vyslaného zaměstnance nebyl hlášen, nebylo možno ověřit skutečný stav, k dispozici nebyla žádná dokumentace, francouzská strana neposkytla bližší informace, školení BOZP a PO bylo zaměstnavatelem provedeno.

Kontrolou u zaměstnavatele bylo zjištěno 3 porušení pracovněprávních předpisů.

Ke kontrolám provedeným v rámci tohoto hlavního úkolu lze konstatovat, že zjištěné nedostatky odpovídaly nedostatkům zjišťovaným kontrolami při plnění jiných hlavních úkolů. Provádění kontrol bylo komplikovanější v tom smyslu, že výkon práce vyslaných zaměstnanců byl mimo Českou republiku. Nebylo možno např. ověřit, jakou práci zaměstnanci skutečně vykonávali, bylo problematické předložení všech požadovaných dokladů v blízkém časovém horizontu. Kontroly byly proto i z těchto důvodů časově náročné.

V roce 2008 se v žádostech o informace téměř nevyskytovaly dotazy nad rámec základního formuláře žádosti. Členské země EU by měly respektovat doporučený formulář žádosti a nepožadovat informace, ke kterým kontaktní místo nemá kompetence. Toto téma bylo projednáváno na pravidelných setkáních expertů k vysílání zaměstnanců členských zemí v Bruselu. Situace se podle zástupců členských států nezlepšila.

Za porušení zjištěná kontrolami při šetření požadovaných skutečností u zaměstnavatelů nebyly OIP uloženy pokuty. OIP vydaly opatření k odstranění těchto porušení a vyžádaly si od zaměstnavatelů zprávu, jak se s těmito opatřeními vypořádali. Pokud je SÚIP známo, sankce byla udělena pouze zahraničními orgány v případě žádosti z Belgie. SÚIP nemá písemné dokumenty zahraničních orgánů k dispozici, byla mu pouze sdělena tato informace.

Závěr

Všechny žádosti členských států, které SÚIP v roce 2008 obdržel v souladu se směrnicí č. 96/71/ES, byly prošetřeny a tazatelé byli zpětně informováni.

Ve srovnání s rokem 2007 došlo jen k mírnému nárůstu žádostí o informace v rámci vysílání zaměstnanců z České republiky do zahraničí (v roce 2007 jedna žádost). Vysílání zaměstnanců probíhá ve stále širším měřítku a projevuje se zejména v agenturním zaměstnávání.

Provedené kontroly zaměstnavatelů vysílajících své zaměstnance k poskytování služeb do členských zemí Evropské unie ukázaly, že dochází z jejich strany k porušování zákonů. Tyto kontroly jsou většinou časově náročnější a je komplikovanější prokazování skutečností dokladováním. Nelze provést šetření v místě výkonu práce.

Protože je Česká republika plně zavázána směrnicí č. 96/71/ES k poskytování informací při vysílání zaměstnanců v rámci poskytování služeb a žádosti o informace musí vyřizovat, SÚIP proto tento úkol do plánu kontrolní činnosti pro rok 2009 nezařadil.

I z důvodu změny zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (§ 8 odst. 1 písm. o) pro rok 2010 bude navrženo zařadit hlavní úkol do plánu kontrolní činnosti a zaměřit ho na kontrolu vysílaných zaměstnanců členských států z Evropské unie do České republiky.

HÚ 08.1.19 Integrovaná inspekce podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

V roce 2008 proběhly pravidelné kontroly na základě požadavků zákona č. 59/2006 Sb. ve vybraných objektech nebo zařízeních, v nichž jsou umístěny nebezpečné chemické látky.

Integrovaná inspekce podle zákona č. 59/2006 Sb. způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky je prováděna u subjektů skupiny B každoročně a u subjektů skupiny A zpravidla jednou za tři roky. Výběr subjektů je upřesněn ve schváleném plánu kontrol, včetně termínu kontrol. Oblastní inspektoráty práce (OIP), v rámci své působnosti, provedly kontrolu společně s Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP), krajskými úřady a ostatními orgány státní správy.

Integrovaná inspekce měla za cíl provést společnou prověrku, podle zpracovaného a schváleného plánu kontrol, v souladu s požadavky zákona č. 59/2006 Sb. Přijatá opatření a odstranění zjištěných závad mají přispět k zlepšení reálného stavu a snížit riziko vzniku závažných havárií.

Provozovatelé kontrolovaných subjektů předložili zpracovanou bezpečnostní dokumentaci – novou i aktualizovanou (skupina A - bezpečnostní program prevence závažné havárie ve smyslu ustanovení § 8 a § 9 zákona č. 59/2006 Sb. skupina B - bezpečnostní zprávu ve smyslu ustanovení § 10 a § 11 zákona č. 59/2006 Sb.) krajským úřadům. Tyto dokumentace byly zaslány k vyjádření Ministerstvu životního prostředí a dotčeným orgánům státní správy. Dále se vyjadřovali k vnějšímu a vnitřnímu havarijnímu plánu (§ 17 a § 18 zákona č. 59/2006 Sb.).

Inspektoři OIP se vyjadřovali v roce 2008 k 92 bezpečnostním dokumentacím subjektů, včetně aktualizací a k posuzovaným dokumentacím vznesly OIP 168 připomínek.

Posuzování bezpečnostní dokumentace je jednou z povinností OIP, kterou ukládá zákon o prevenci závažných havárií. Posuzováním uvedené dokumentace je uplatňován prvek prevence a kontroly stavu bezpečnosti a ochrany zdraví u daného subjektu.

Počet posuzovaných bezpečnostních dokumentací byl přibližně stejný jako v roce 2007. Oproti roku 2007, kdy byly zjištěny převážně nedostatky související se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a zákonem č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, byly v roce 2008 většinou zjištěny nedostatky v oblasti uplatňování konkrétních prováděcích právních předpisů, například nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu.

Kontrolní orgány krajského úřadu se zaměřily na agendu zákona č. 59/2006 Sb. a ostatní dozorové orgány prováděly kontrolu podle svého zmocnění. Inspektoři OIP prováděli kontrolu podle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. V rámci úkolu bylo provedeno celkem 130 kontrol subjektů za účasti OIP, z toho 35 subjektů skupiny A, 92 subjektů skupiny B a 2 nezařazené subjekty. Kontroly byly rozloženy do jednoho až pěti dnů podle velikosti kontrolovaných subjektů .

Kontrola proběhla v jednotlivých regionech podle připravených kontrolních seznamů. Celkový počet zjištěných závad v roce 2008 činí 636, což potvrzuje význam kontrol. Oproti roku 2007 došlo k navýšení počtu zjištěných závad, který v roce 2007 činil 563.

Na základě jednání s Veřejným ochráncem práv byly dodatečně do tohoto hlavního úkolu v roce 2008 zařazeny kontroly provozu chladících zařízení vybraných zimních stadiónů. V roce 2008 tedy proběhly kontroly u 15 zimních stadiónů, které nejsou vedeny v přehledu kontrolovaných subjektů.

Mezi nejčastěji porušené předpisy patří zákon č. 262/2006 Sb., kdy bylo zjištěno 277 závad. Dále bylo zjištěno ve 200 případech porušení zákona č. 309/2006 Sb. v 121 případech porušení nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, v 45 případech porušení nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí.

Nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu bylo porušeno v 36 případech.

Nedostatky se vyskytují jak ve školení BOZP, hodnocení rizik, ale i ve stavu pracovišť a provádění revizí vyhrazených zařízení.

Počet zjištěných závad v roce 2008 činí 636, což představuje zvýšení oproti roku 2007. Během kontrol bylo uděleno 6 pokut ve výši 415 tis. Kč. Zjištěné skutečnosti ukazují, že pravidelné kontroly vybraných subjektů mají svůj preventivní význam.

Závěr

Cíl úkolu byl splněn. Integrovaná inspekce přispěla ke zlepšení stavu na úseku bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení ve vybraných kontrolovaných subjektech. V roce 2008 nedošlo k žádné závažné havárii způsobené vybranými nebezpečnými látkami.

HÚ 08. 1. 20 Program „Bezpečný podnik“

Program „Bezpečný podnik“ je každoročně zařazován do úkolů systému Státního úřadu inspekce práce, jako jeden z úkolů Národní politiky BOZP. Jedním z cílů Národní politiky BOZP je zvýšení úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, vedoucí ke snížení pracovní úrazovosti a tím i nákladů s ní souvisejících. Naplnění tohoto cíle lze dosáhnout realizací programu „Bezpečný podnik“. Zároveň realizací tohoto programu v organizacích je naplňován i jeden z hlavních požadavků Strategie EU pro oblast BOZP na léta 2007–2012, kterým je naplnění závazku dosáhnout snížení pracovní úrazovosti v členských zemích EU o 25 %.

Realizací programu „Bezpečný podnik“ umožnit zavedení komplexního, efektivního a neustále se zlepšujícího systému řízení BOZP, vedoucího k dosažení vyšší úrovně BOZP a ochrany životního prostředí u jednotlivých subjektů. Z hlediska prevence je cílem programu především vytvoření podmínek pro předcházení vzniku mimořádných událostí (úrazů, havárií).

Kontrolu plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ provádět jako průběžný úkol všemi oblastními inspektoráty práce (dále jen OIP) na základě žádosti o ověření shody zavedeného systému řízení BOZP s požadavky programu „Bezpečný podnik“. Při prověrce subjektu ověřit splnění všech požadavků programu, které se na daný subjekt vztahují, s ohledem na způsob vykonávané činnosti.

V roce 2008 bylo vydáno osvědčení „Bezpečný podnik“ celkem 22 subjektům. OIP zároveň prováděly každoroční následnou prověrku systému řízení u subjektů, které již vlastní osvědčení „Bezpečný podnik“, a to v celkovém počtu 25 subjektů. Pokud byly v průběhu kontroly zjištěny neshody v systému řízení BOZP, byly projednány se zástupci vedení a odstraněny v termínu do konce prověrky.

Předání osvědčení „Bezpečný podnik“ na základě doporučení OIP v roce 2008

V měsíci květnu:

MSO PIPES & TUBES a.s.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
ArcelorMittal Ostrava a.s.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
BorsodChem MCHZ s.r.o.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
VESUVIUS ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
Metrostav a.s.	OIP pro hlavní město Prahu
Avia Ashok Leyland Motors s.r.o.	OIP pro hlavní město Prahu
BOSH DIESEL s.r.o.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
Dřevozpracující družstvo	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
MANN+HUMMEL (CZ) s.r.o.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
KOPOS KOLÍN a.s.	OIP pro Středočeský kraj
Hexion Specialty Chemicals, a.s.	OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
Lovochemie, a.s.	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
BLOCK a.s.	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj

V měsíci říjnu:

OHL ŽS, a. s.	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
Nestlé Česko s.r.o., závod SFINX	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
EUROMONT GROUP a. s.	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj
HOCHTIEF CZ a.s.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČEZ, a.s. – JE Temelín	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČEZ, a.s. – JE Dukovany	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
ČZ a.s.	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu

ČZ Strojírna, s.r.o.
ČZ Řetězy, s.r.o.

OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu

OIP prováděly v roce 2008 prověrky subjektů, které podaly žádost o ověření shody zavedeného systému řízení BOZP s požadavky programu „Bezpečný podnik“ a každoroční následné prověrky subjektů již vlastnícih osvědčení „Bezpečný podnik“, v souladu s vnitřními akty řízení.

Inspektoři OIP poskytovali subjektům, které projevíly zájem o účast na programu „Bezpečný podnik“ poradenství, vyplývající ze zákona o inspekci práce.

Závěr

Na základě splnění stanovených podmínek bylo v roce 2008 předáno osvědčení „Bezpečný podnik“ celkem 22 subjektům. U většiny těchto subjektů - držitelů osvědčení, dochází v souladu s plněním požadavku neustálého zlepšování k snižování pracovní úrazovosti, k zlepšování pracovních podmínek a pracovního prostředí.

HÚ 08.1.21 Kontroly zaměřené na dodržování stanovených podmínek upravujících výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětmi

S účinností zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, kontrolují dodržování právních předpisů upravujících výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětmi orgány inspekce práce. Největší soustředění provozovatelů, kteří uvedené činnosti využívají, je v Praze a v Brně. Je celospolečenský zájem kontrolovat uvedené činnosti dětí, které mohou být vykonávány pouze na základě vydaných povolení úřadů práce.

V roce 2008 se proto orgány inspekce práce mimo jiné zaměřily na provozovatele, kteří umožňují výkon výše zmíněné činnosti dětem. Dítětem se pro účely zákona o zaměstnanosti, který tuto oblast upravuje, rozumí fyzická osoba mladší 15 let, nebo starší 15 let, pokud nemá ukončenou povinnou školní docházku, a to až do doby jejího ukončení.

Cílem úkolu bylo kontrolní činností ochránit děti před nadměrným zatěžováním výkonem umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti. Dále orgány inspekce práce prováděly kontroly za účelem zajištění dodržování podmínek povolení, která byla vydána úřady práce zákonným zástupcům pro provozovatele. Dále si orgány inspekce práce kladly za cíl ovlivnit další vydávání povolení v závislosti na výsledky kontrol.

Úkolem bylo provést ve spolupráci s úřady práce kontrolu u 5 – 10 provozovatelů, u kterých vykonávají děti uměleckou, kulturní, sportovní a reklamní činnost. Při výběru kontrolovaných osob bylo třeba spolupracovat s jednotlivými úřady práce, které oblastní inspektoráty práce oslovily s žádostí o vytipování možných problémových provozovatelů; dále byli vybráni ti provozovatelé, kteří mají nejvíc povolení k této činnosti. Současně při kontrolní činnosti bylo nutné vycházet ze zkušeností Oblastního inspektorátu práce pro hlavní město Prahu, který činnost dětí kontroloval v roce 2007 jako svůj regionální úkol.

Předmětem kontroly byl především obsah a časové vymezení povolení činnosti dítěte. Při kontrole bylo třeba vycházet z obsahu povolení a kontrolovat:

- dodržování maximálního rozsahu výkonu činnosti,
- zajištění nepřetržitého odpočinku po skončení denního výkonu činnosti,
- zajištění soustavného dohledu způsobitou osobou v době dohodnuté pro činnost dítěte,
- výkon povoleného druhu činnosti v souladu s povolením,
- zajištění dodržování podmínek pro výkon činnosti včetně zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti,
- dodržování zákazu výkonu činnosti dítěte mezi 22. a 6. hodinou.

Kontrolami dodržování pracovněprávních předpisů v oblasti výkonu umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětí byly v roce 2008 pověřeny 4 oblastní inspektoráty práce, a to Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu, Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj, Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj a Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj.

V roce 2008 bylo provedeno 32 kontrol u 27 provozovatelů. Provozovatelem je v tomto případě osoba, která na základě povolení vydaného úřadem práce umožňuje výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětí. Provozovatelé, u nichž byla provedena kontrola, byli vybíráni ve spolupráci s úřady práce, neboť jen tak mohly orgány inspekce práce získat ucelenou informaci o provozovatelích, jimž jsou vydávány rozhodnutí o povolení výkonu umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte opakovaně, ve větším počtu nebo se jedná o problémového provozovatele. Ke kontrole byli vybráni provozovatelé, kteří umožnili výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte v oblastech jako dabing, výroba fotografických děl pro reklamní účely, zpěv, tanec, hra v divadle apod.

Kontroly byly prováděny na základě zejména písemných dokladů provozovatelů. V několika případech se inspektor i přímo účastnil představení nebo si vyžádal záznam z představení.

Z celkového počtu 32 kontrol byla zjištěna 4 porušení u 4 provozovatelů. Zbývajících 87,5 % kontrol bylo bez zjištění porušení platných právních předpisů (provozovatelé tedy postupovali v souladu se zákonem o zaměstnanosti a v souladu s vydaným povolením k výkonu činnosti dítěte). Zjištěná porušení se ve dvou případech týkala termínových disproporcí, kdy výkon činnosti dítěte nastal ještě před nabytím právní moci rozhodnutí úřadu práce o povolení činnosti. V jednom případě šlo o výkon činnosti dítěte bez povolení úřadu práce, kdy oblastní inspektorát práce uložil opatření k odstranění zjištěného nedostatku a poté vykonal u provozovatele následnou kontrolu, kterou již nebylo zjištěno porušení právních předpisů. Poslední nedostatek zjištěný kontrolami z tohoto hlavního úkolu se týkal nevedení evidence rozsahu výkonu činnosti dítěte.

V následujících oblastech (dle předmětu kontroly) bylo zjištěno:

- *dodržování maximálního rozsah výkonu činnosti*

Maximální rozsah výkonu činnosti je jednak dán zákonem o zaměstnanosti, a jednak je konkrétně vymezen v rozhodnutí o povolení výkonu umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte. Ve většině případů se jednalo o výkon jednorázové činnosti nebo o výkon činnosti, která se opakuje jen několikrát do měsíce. Kontrolami nebylo zjištěno porušení v této oblasti.

- *zajištění nepřetržitého odpočinku po skončení denního výkonu činnosti*

Zákon o zaměstnanosti stanoví povinnost provozovateli zajistit dítěti nepřetržitý odpočinek po skončení denního výkonu činnosti. Vzhledem k charakteru vykonávaných činností dětí v této oblasti nebylo zjištěno porušení pracovněprávních předpisů ani nesoulad s povolením k výkonu činnosti.

- *zajištění soustavného dohledu způsobilou osobou v době dohodnuté pro činnost dítěte*

Výkonu činnosti dítěte se často účastní i zákonní zástupci dítěte, kteří na něj dohlížejí. Zákonní zástupci bývají provozovateli proškolení v problematice BOZP na jednotlivých pracovištích. Pokud se výkonu činnosti dítěte neúčastní zákonní zástupci, je provozovatelem určena osoba, která zodpovídá za pohyb dítěte na pracovišti a provádí dohled. Kontrolami nebylo zjištěno porušení v této oblasti.

- *výkon povoleného druhu činnosti v souladu s povolením*

K tomu, aby dítě mohlo vykonávat uměleckou, kulturní, sportovní nebo reklamní činnost, je třeba povolení, které vydávají úřady práce na základě žádosti. Nebylo zjištěno rozporu výkonu činnosti s povolením.

- *zajištění dodržování podmínek pro výkon činnosti včetně zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti*

V této oblasti nebylo zjištěno pochybení.

- *dodržování zákazu výkonu činnosti dítěte mezi 22. a 6. hodinou*

Většina činností vykonávaných dětmi, které orgány inspekce práce v roce 2008 kontrolovaly, se neodehrávala v době mezi 22. a 6. hodinou. Při výkonu umělecké činnosti v divadlech může dojít k tomu, že představení končí několik minut po 22. hodině. V tomto případě provozovatel dbá na to, aby dítě již v těchto hodinách nevykonávalo činnost, nebo aby představení připadlo na den, kdy je možné, aby dítě vykonávalo činnost až do 22:30 hod. Kontrolami nebylo zjištěno porušení v této oblasti.

Při kontrolní činnosti zaměřené na výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětí nebyla uložena žádná pokuta. Inspektoři, kteří prováděli kontroly, při kterých bylo zjištěno porušení, tento stav nevyhodnotili jako natolik závažný, aby byla udělena pokuta. V případech, kdy bylo kontrolami zjištěno porušení, bylo provozovateli uloženo opatření

k odstranění nedostatků dle zákona o inspekci práce, které bylo vždy provozovateli přijato, a byla sjednána náprava.

Závěr

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce v oblasti výkonu umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětí probíhala v roce 2007 jako regionální úkol Oblastního inspektorátu pro hlavní město Prahu a v roce 2008 jako hlavní úkol Oblastního inspektorátu pro hlavní město Prahu, Oblastního inspektorátu pro Středočeský kraj, Oblastního inspektorátu pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj a Oblastního inspektorátu pro Moravskoslezský kraj a Zlínský kraj. Oblastní inspektoráty práce prováděly kontroly za účelem ochrany dětí před nadměrným zatěžováním. Na základě provedených kontrol v roce 2008 orgány inspekce práce získaly potřebný přehled v této oblasti, který byl pro ně velkým přínosem. Kontrolami byla zjištěna 4 porušení, která nebyla inspektory vyhodnocena jako natolik závažná, aby byly uloženy sankce.

V případě, že bylo zjištěno porušení, bylo provozovateli uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Na základě těchto opatření se většinou uskutečnila následná kontrola. Orgány inspekce práce budou i nadále oblast výkonu umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětí u provozovatelů sledovat, a to ve spolupráci s úřady práce.

3. ZÁVĚR K VYHODNOCENÝM KONTROLNÍM AKCÍM

Výsledky hlavních úkolů prováděných podle programu kontrolních akcí stanoveného na základě zákona č. 251/2005 Sb. ukazují, že plánované hlavní úkoly byly splněny v požadovaném rozsahu a jejich cílů bylo dosaženo. Potvrdilo se, že zvolení a zadání úkolů bylo správné, přínosné a užitečné.

Cíle byly stanoveny pro jednotlivé kontrolní akce samostatně. Návrhy na zlepšení a opatření v oblasti kontrolní činnosti jsou uvedeny v závěrech k hlavním úkolům i v závěrech jednotlivých informací o plnění jednotlivých úkolů za rok 2008 této zprávy.

Ze závěrů je možno uvést zejména následující skutečnosti:

Nadále přetrvává neznalost předpisů v oblasti bezpečnosti práce a nízká úroveň vědomí o bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a rizicích, kterým jsou zaměstnanci vystaveni, zejména u malých podnikatelských subjektů, včetně podnikajících fyzických osob. U nově vzniklých subjektů je sledován pozitivnější přístup k problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

U držitelů osvědčení „Bezpečný podnik“ dochází k snižování pracovní úrazovosti, k zlepšování pracovních podmínek a pracovního prostředí; tyto charakteristiky je možno sledovat i u malých podnikatelských subjektů navázaných na držitele osvědčení „Bezpečný podnik“.

Zaměstnavatelé si na základě zjištěných nedostatků ověřují stav a účelnost přijatých opatření v prevenci rizik; kontrolní činnost často přiměje zaměstnavatele k rychlé nápravě zjištěných porušení, přispívá ke zvýšení právního vědomí zaměstnavatelů a ke zvýšení informovanosti o jejich povinnostech,

Velká část zjištěných porušení bývá kontrolovanými osobami odstraněna ještě v průběhu kontroly, ve skutečnosti jde o nedostatečnou komunikaci mezi jednotlivými stupni řízení, komunikaci se zaměstnanci a absenci vnitřní kontroly.

Integrovaná inspekce rovněž přispěla ke zlepšení stavu na úseku bezpečnosti práce. V roce 2008 nedošlo k žádné závažné havárii způsobené vybranými nebezpečnými látkami.

V oblasti pracovních vztahů a pracovních podmínek přetrvává nízká znalost právních předpisů, především upravujících oblast odměňování a náhrad, často i vědomé nerespektování předpisů ze strany zaměstnavatelů. K účinné prevenci přispělo zcela určitě i poradenství; kvalitní poradenskou činností dochází k eliminaci dalšího zvýšení počtu podnětů.

S měnící se ekonomickou situací je v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci i v oblasti pracovních vztahů a pracovních podmínek nezbytně nutné hledat nové formy preventivního působení proti konkrétním negativním jevům. I k těmto skutečnostem orgány inspekce práce přihlížejí při plnění úkolů v roce 2009 a bude zohledňována i při sestavování programu kontrolních akcí na rok 2010. Dalším aspektem je v oblasti BOZP i zadání Nové strategie EU, požadující do roku 2012 snížení pracovní úrazovosti o 25 %.

V této zprávě je obsaženo vyhodnocení uvedených kontrolních akcí, informace o dalších oblastech činnosti systému orgánů inspekce práce budou obsaženy ve Zprávě o činnosti Státního úřadu inspekce práce za rok 2008.

4. VYBRANÉ SOUHRNNÉ ÚDAJE

Pozn.: V této kapitole jsou uvedeny údaje vyhodnocené k 31. 1. 2009 (zdroj: databáze SÚIP)

1) Počet kontrolovaných zaměstnavatelů, počet porušení právních předpisů, počet a výše uložených pokut za rok 2008

Číslo úkolu	Počet kontrolovaných zaměstnavatelů	Počet porušení právních předpisů
08.1.01	1 047	3 756
08.1.02	606	2 761
08.1.03	5 028	21 973
08.1.04	328	1 270
08.1.05	616	1 871
08.1.06	3 202	8 793
08.1.07	663	2 641
08.1.08	320	765
08.1.09	207	362
08.1.10	106	204
08.1.11	225	456
08.1.18	1	4
08.1.19	106	680
08.1.20	34	110
08.1.21	27	5
Celkem za hlavní úkoly	12 516	45 651
Pracovní úrazy	509	964
Následné kontroly	2823	611
Ostatní	310	828
Celkem	16 158	48 054

Číslo úkolu	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
08.1.01	154	4 396 526
08.1.02	109	3 123 715
08.1.03	407	8 692 327
08.1.04	22	296 442
08.1.05	38	858 083
08.1.06	671	18 118 757
08.1.07	66	974 666
08.1.08	12	208 640
08.1.09	62	1 490 500
08.1.10	11	465 000
08.1.11	3	75 000
08.1.18	0	0
08.1.19	7	415 000
08.1.20	1	30 000
08.1.21	0	0
Celkem za hlavní úkoly	1 563	39 144 656
Pracovní úrazy	300	21 162 834
Následné kontroly	67	3 641 044
Ostatní	266	14 175 966
Celkem	2 196	78 124 500

2) Nejčastěji porušovaná ustanovení zákoníku práce

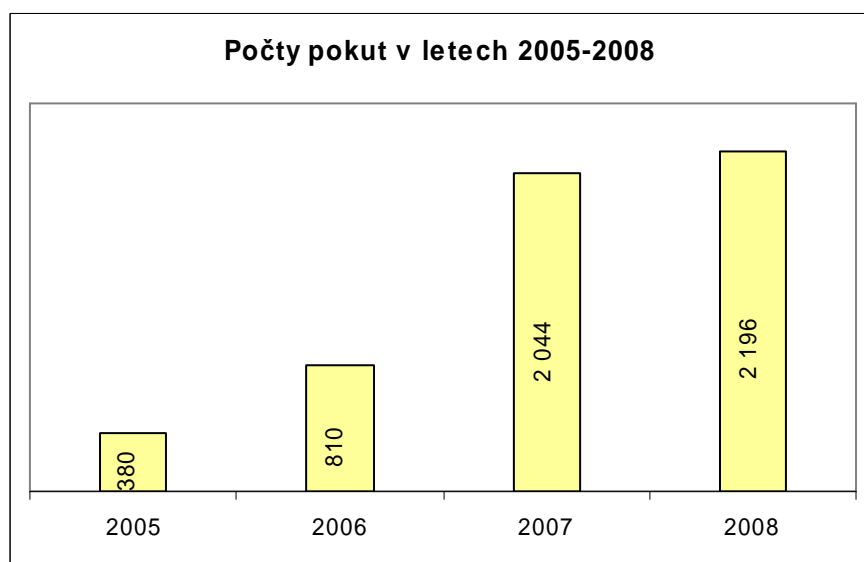
Ustanovení	Popis	Počet
§ 102 odst. 1	Povinnost zaměstnavatele vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací BOZP a přijímáním opatření k předcházení rizikům	3 731
§ 102 odst. 3	Povinnost zaměstnavatele soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje	1 995
§ 103 odst. 2	Povinnost zaměstnavatele zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	1 428
§ 104 odst. 5	Poskytování OOPP, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů zaměstnavatelem zaměstnanci	1 159
§ 102 odst. 4	Povinnost zaměstnavatele odstranit rizika, vyhodnotit je a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno	953
§ 103 odst. 3	Zajištění školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení	887
§ 37 odst. 1 písm. f)	Povinnost zaměstnavatele informovat zaměstnance o mzdě nebo platu a způsobu odměňování, splatnosti mzdy nebo platu, termínu výplaty mzdy nebo platu, místu a způsobu vyplácení mzdy nebo platu	872
§ 141 odst. 1	Termín splatnosti mzdy nebo platu po vykonání práce	827
§ 103 odst. 1 písm. a)	Povinnost zaměstnavatele nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce	823
§ 37 odst. 1 písm. d)	Povinnosti zaměstnavatele informovat zaměstnance o výpovědních dobách	797

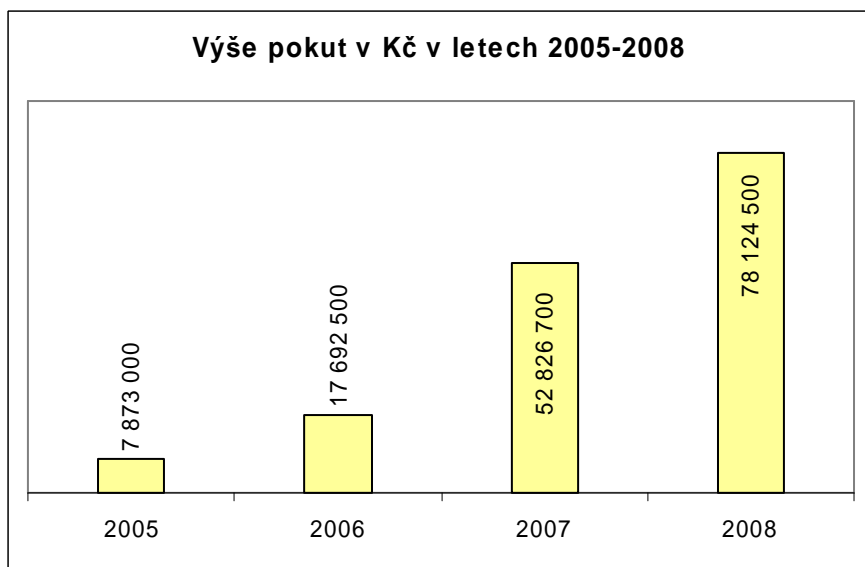
3) Počet vydaných zákazů v oblasti BOZP

Rok	2005	2006	2007	2008
Název rozhodnutí	Počet rozhodnutí			
Vyřazení strojů a zařízení z provozu	52	32	10	20
Zákaz činností	53	4	13	19
Zákaz práce přesčas (mimo mladistvých)	8	4	0	0
Zákaz technologií	4	0	1	1
Zákaz užívání výrobních a provozních prostorů	25	2	14	18
Celkem	142	42	38	58

4) Počet a celková výše uložených pokut od roku 2005

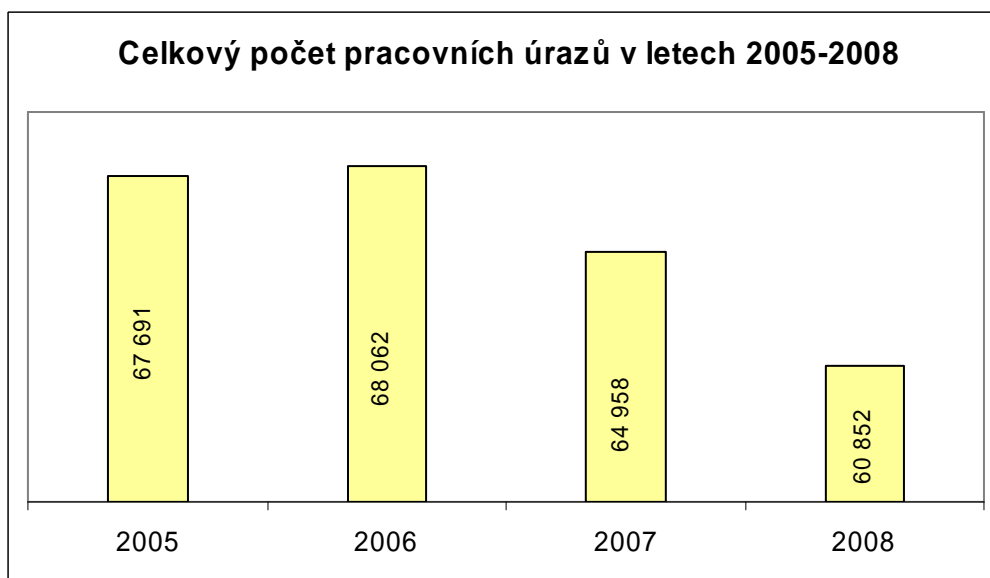
Rok	Počet pokut	Výše pokut v Kč
2005	380	7 873 000
2006	810	17 692 500
2007	2 044	52 826 700
2008	2 196	78 124 500

5) Přehled pracovních úrazů od roku 2005 (zdroj: databáze SÚIP)

	Ostatní pracovní úraz	Smrtelný pracovní úraz	Závažný pracovní úraz	Celkem
	Počet úrazů			
2005	66 408	169	1 114	67 691
2006	66 819	156	1 087	68 062
2007	63 665	192	1 101	64 958
2008	59 590	183	1 079	60 852

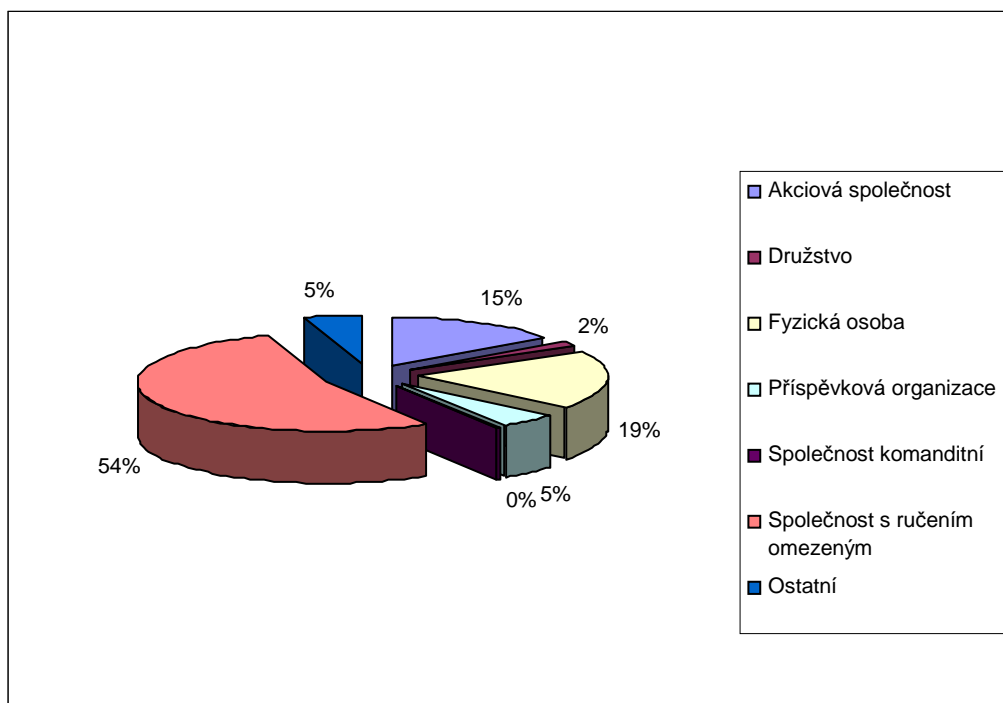
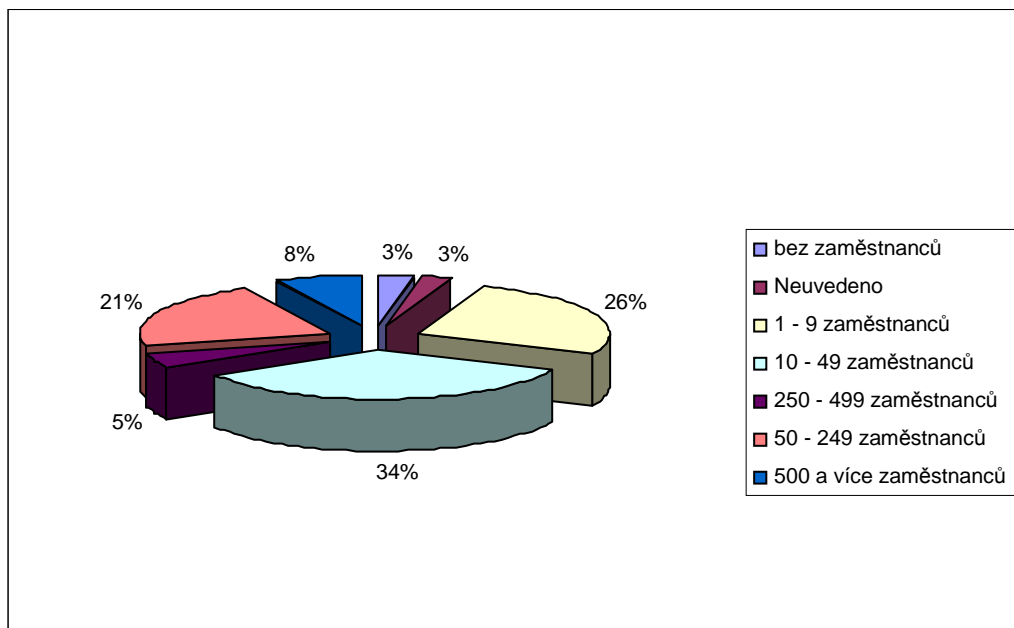
6) Počet smrtelných pracovních úrazů podle odvětví (OKEČ) v období let 2005-2008
(zdroj: databáze SÚIP)

	Rok úrazu	2005	2006	2007	2008
Druh	Druh	Počet úrazů			
20000	Lesnictví, těžba dříví a přidružené činnosti	7	8	10	6
150000	Výroba potravin a nápojů	6	1	7	2
240000	Výroba chemických výrobků	4	2	5	1
290000	Výroba strojů a zařízení	6	2	5	10
450000	Stavebnictví	32	37	49	51
510000	Velkoobchod a zprostř. obchodu /kromě motor. vozidel/	16	6	10	12
520000	Maloobchod, opravy spotřebního zboží kromě motor. vozidel	1	5	6	2
600000	Pozemní doprava; potrubní přeprava	18	21	20	18
	Ostatní	79	74	80	81
Celkem		169	156	192	183

2) Počet závažných pracovních úrazů (s hospitalizací nad 5 dnů) podle odvětví v období let 2005-2008 (zdroj: databáze SÚIP)

	Rok úrazu	2005	2006	2007	2008
Druh	Druh	Počet úrazů			
20000	Lesnictví, těžba dříví a přidružené činnosti	29	19	22	22
150000	Výroba potravin a nápojů	34	20	39	31
240000	Výroba chemických výrobků	18	17	23	12
290000	Výroba strojů a zařízení	61	60	68	61
450000	Stavebnictví	190	170	193	184
510000	Velkoobchod a zprostř. obchodu /kromě motor. vozidel/	48	46	41	49
520000	Maloobchod, opravy spotřebního zboží kromě motor. vozidel	37	22	25	25
600000	Pozemní doprava; potrubní přeprava	67	77	69	65
	Ostatní	630	656	621	630
Celkem		1 114	1 087	1 101	1 079

3) Podíl kontrol podle velikosti a podle právní formy zaměstnavatele za všechny kontrolní akce

9) Počet podaných podnětů a počet kontrol v oblasti pracovních vztahů a pracovních podmínek v letech 2005-2008

	Podané podněty	Počet kontrol
2005	4 712	1 064
2006	5 485	2 607
2007	4 751	2 843
2008	5 236	3 584

